ЕКРАН
EKRAN

ІЛЮСТРОВАНИЙ ЖУРНАЛ ДЛЯ МОЛОДІ І СТАРШИХ

UKRAINIAN MAGAZINE FOR YOUTH AND ADULTS

„EKRAN", No. 121-122, 1982

Single Copy — $ 2.00

ЗАТРИМАЙТЕ ВІДДИХ І ПРОЧИТАЙТЕ

Patriarch Josyf is 90

БЛАЖЕННІШОМУ ПАТРІЯРХОВІ ЙОСИФОВІ
У ДЕВ'ЯТДЕСЯТИЛІТТЯ ТРУДОЛЮБИВОГО ЖИТТЯ

November 4, 1982

Mr. Ronald Reagan
President of the United States
White House
Washington, D. C.

Dear Mr. President:

We, the undersigned spiritual heads of the Ukrainian Orthodox Church and the Ukrainian Catholic Church in the United States of America, wish to express our heartfelt thanks to you for the approval of Senate Congressional Resolution 18 and the House Congressional Resolution 123 of the 97th Congress, entitled: "To seek the resurrection of the national churches in Ukraine." We appeal to you, Mr. President, in all earnestness and prayer, to implement this resolution in the name of justice and human rights with all haste wherever this is but possible.

The Ukrainian Orthodox and Ukrainian Catholic Churches operate freely and flourish in all countries of the free world, whereas in Ukraine, they were forcefully absorbed into the Russian Orthodox Church. Their bishops and priests were either arrested or liquidated. Thus, these churches can exist but in the underground with the threat of persecution and arrest of their faithful adherents ever imminent.

We ask you, Mr. President, to do all in your power and exert influence on the government of the U.S.S.R., that it permit the renewal of the Ukrainian Orthodox and Ukrainian Catholic Churches in Ukraine as well as in other communistic states.

We shall be eternally grateful for all your help and intervention in this matter.

With sentiments of the highest esteem we remain

Devoted in the Lord,

+ Mstyslav

Most Reverend Mstyslav Skrypnyk
Archbishop-Metropolitan
Ukrainian Orthodox Church in
the United States of America
P.O. Box 495
South Bound Brook, New Jersey
08880

+ Stephen Sulyk

Most Reverend Stephen Sulyk
Archbishop-Metropolitan
Ukrainian Catholic Church in
the United States of America
815 North Franklin Street
Philadelphia, Pennsylvania
19123

Віримо, що настане день волі. . .

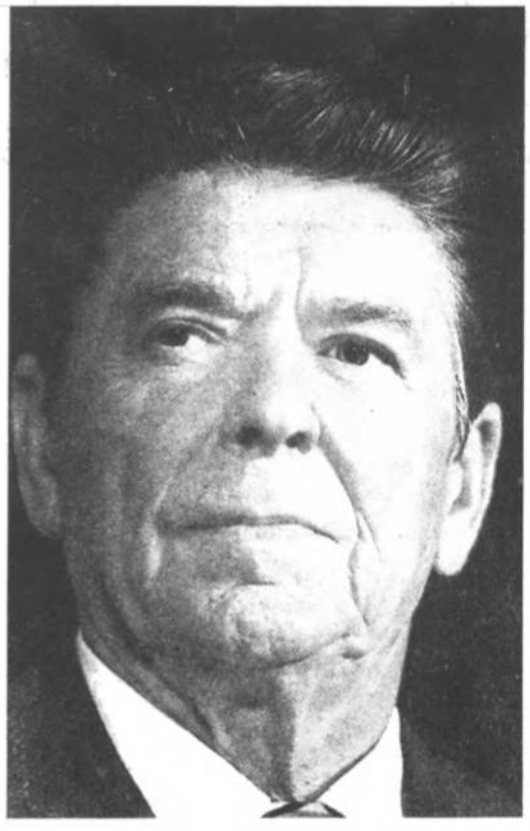

RONALD REAGAN
President of the United States

До
Високоповажаного
Роналда Регена
Президента З'єднаних Стейтів Америки
Білий Дім
Вашінгтон, Д. К.

Пане Президенте!

Вдячні за постанову Сенату ч. 18 і за постанову Конгресу ч. 123 Конгресу 97-го під заголовком: "To seek the resurrection of the national churches in Ukraine" ми, нижче підписані Владики, які очолюємо Українську Православну й Українську Католицьку Церкву в Америці, звертаємося до Вас, Пане Президенте, з молитовним проханням та закликом здійснити цю резолюцію в імені справедливости та людських прав, якщо це можливе, якнайшвидше.

Українська Православна і Українська Католицька Церква вільно діють і розвиваються в усіх країнах вільного світу, але в Україні, вони були примусово приєднані до Російської Православної Церкви, їхні Ієрархи та священики або арештовані, або знищені, так, що ці Церкви можуть жити тільки в підпіллі при загрозі переслідувань та арешту їх вірних.

Просимо Вас, Пане Президенте, зробити все можливе, щоб вплинути на уряд СССР, щоб він дозволив відновити Українську Православну і Українську Католицьку Церкву в Україні та в інших комуністичних державах.

За Вашу інтервенцію і допомогу в цій справі будемо Вам вдячні.

З висловами найвищої пошани залишаємося щиро віддані в Христі,

† МСТИСЛАВ
Архиєпископ-Митрополит
Української Православної
Церкви в ЗСА

† СТЕФАН
Архиєпископ-Митрополит
Української Католицької
Церкви в ЗСА

ЗА ЄДНІСТЬ ЦЕРКВИ І НАРОДУ

Наша єдність буде найбільшою силою

U.S. House of representatives seeking resurrection of Ukrainian Churches

WASHINGTON — The U.S. House of Representatives has passed a concurrent resolution calling on President Ronald Reagan to take "immediate and determined steps" to call upon the Soviet Union to permit the resurrection of the liquidated Ukrainian Orthodox and Catholic Churches, as well as other independent religions in Ukraine.

Senate Concurrent Resolution 18 was passed by the House on September 30. It had been passed by the Senate last year on June 19, after being introduced in that body on April 27, 1981, by Sen. Barry Goldwater (R-Ariz.).

A similar resolution was introduced in the House on May 1, 1981, by Rep. Edward J. Derwinski, (R--Ill.).

The resolution also calls on President Reagan to use his contacts with the Soviet government to secure freedom of religious worship as provided for in the Soviet Constitution and to bring to the attention of all national and international religious councils the reglious genocide perpetrated by the Soviets.

Now that it has passed both houses of Congress the resolution goes to the president for his action.

The resolution was initiated by Dr. Lev E. Dobriansky, a professor of economics at Georgetown University.

Instrumental in pushing for the passage of the concurrent resolution were hierarchs of the Ukrainian Orthodox and Catholic Churches and representatives of various Ukrainian organizations, including those involved in promoting the issue of human and national rights in the Soviet Union.

"PROGRESS" (VI)

Митрополит Стефан Сулик _____ Митрополит Мстислав (Скрипник)

ІЛЮСТРОВАНИЙ ЖУРНАЛ ДЛЯ МОЛОДІ І СТАРШИХ

ЕКРАН

UKRAINIAN MAGAZINE FOR YOUTH AND ADULTS

EKRAN
Видає В-во „Екран"
Відпов. ред. А. Антонович
Адреса — *Address*
A. Antonovych
2222 W. Erie Street
Chicago, Illinois 60612
U. S. A.
Phone — 942-0126
Ціна прим. — 2.00
— Single Copy $ 2.00

ПРЕСОВИЙ ФОНД

за час від квітня до кінця грудня 1982

150.00 дол: Михайло Пирський, відомий жертводавець з Нью Йорку.

100.00 дол: д-р Роман Смик — Чікаго, Мих. Костка — Сандієго, Каса „Самопоміч" — Чікаго, д-р Петро Моцюк — Чікаго.

50.00 дол: Ярослав Климовський — Філ., мгр. Мирослав Тугянський — Чікаго. Ст. Янківський — Він., д-р Наталка Силор — у пам'ять д-ра І. Іванціва, Мих. Ступка, мгр. Зірка Цимбалістий — у пам'ять батька д-ра Ю. Мачука — Чікаго, Всеволод Зінченко — Чікаго, інж. Вол. Огаренко — Чікаго, п. Лариса Чопівська — Вашінгтон, Мих. Біраковський — Він.

40.00: Ярко Держко — Він. Мих. і Ст. Воробець — Небраска, Іван Холява — Філ., Анна і Василь Бабчуки — Індіяна, д-р Григорій Лозинський — Чікаго.

35.00 дол: о. Вол. Тарнавський — Едмонтон.

30.00 дол: Віра Марчук — Він., Роман Іваницький — Нью Йорк.

25.00 дол: Марія Палідвор — Нью Йорк у пам'ять свого приятеля Василя Дзуля, д-р Б. А. Филипчак — Пасейк, комітет дебютанток — Чікаго, Теодор Маркус — Чікаго, Кредитова Спілка „Поступ — Віра" — Він., Василь Рошко — Він., Куриляк Мих.

23.00 дол: Ом. Мельник — Він.

20.00 дол: Владика Прашко — Австралія, д-р Мих. Маруняк — Він. Союз Українок, Марія Кецала, Теодор Яцків Чік., Дора Горбачевська, Філ., О. Паламарчук — Він., В. Костюк — Він., М. Саракула — Він., Кость Гречак — Ірвінгтон. Анна Білінська, Денис Мацьків, мгр. Надія Хойнацька — Чікаго, В. Дувірак — Фенікс, інж. Ю. Артюшенко — Чікаго.

15.00 дол: мгр. Ост. Остап'юк — Фл., Мих. Світлик.

10.00 дол: Проф. В. Пакуляк — Мін., д-р Р. Сосенко — Чікаго, Іван Рідель — Фльор., Вол. Дебайло, д-р Р. Погорецький, Ст. Нагірна — Нью Йорк, Богдан Шарко — Мінхен, Мих. Кіналь, Дубіль Іван — Філ., Перкач Євг. — Чікаго, З. Петеш, Косогір Василь, Ілля Тимчишак — Чікаго, Олекса Бабінський, Стефан Шкляр, Зенко Якимишин, Василь Столяр, Вол. Гриник — Вінніпег, Ол. Шарамбура, І. Крамарчук, д-р Михайло Логаза, Теод. Добровська, проф. Йосафат Пачовський, Фурчак Петро, Ірма Дзуль, д-р Тарас Антонович — Клівленд, проф. Тарас Лукаш — Кал., Михайло Ліщинський, Філ., о. архиманд. Петро Ямняк, Марія Мудрик, д-р Трофим Тарновецький — Торонто.

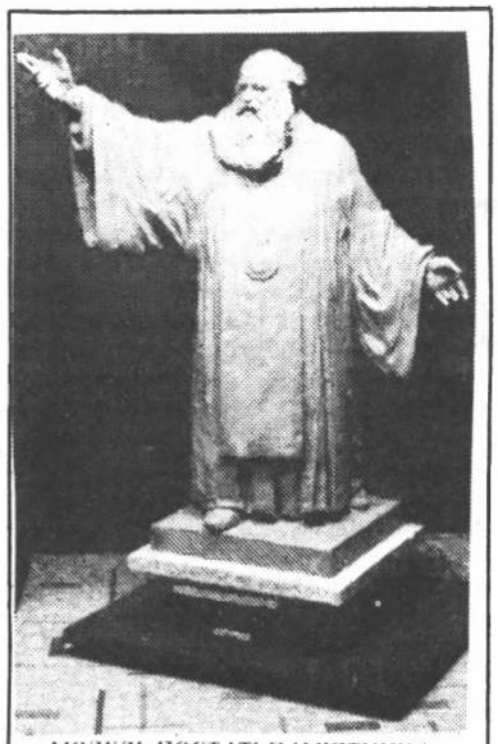

МОДЕЛЬ ПОСТАТІ ПАМ'ЯТНИКА МИТР. В. ЛИПКІВСЬКОГО

Затверджено модель робочої постаті пам'ятника митр. В. Липківському

д-р Р. Смик

Михайло Пирський

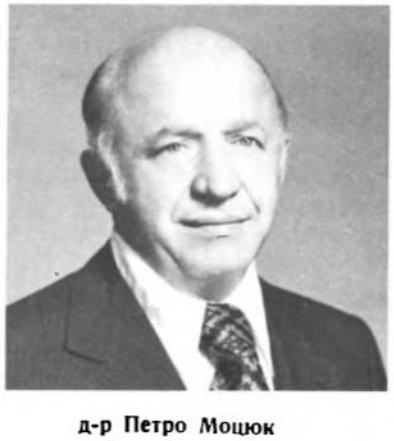

д-р Петро Моцюк

5.00 дол: д-р Роман Залуцький, проф. Марія Овчаренко, д-р Петро Вигінний — Чікаго.

4.00 дол: д-р Ігор Парфанович — Чікаго, Михайло Степаненко — Фльор.

3.00 дол: Михайло Вульчак, Іванчишин Ярослава, Юліян Позняк — Чікаго, Я. Ратич — Фід.

Звернення до Читачів!

Редакція просить всіх жертводавців з Філядельфії, що зложили сто і більше долярів на Літературний Фонд ім. І. Франка, прислати свої фота для поміщення їх на сторінках „Екрану". Також редакція просить всіх письменників, що брали участь у VI-му Літер. Конкурсі, прислати свої фота якнайскоріше, щоб помістити їх табльо.

Зокрема просимо всіх, що робили світлини на Вечорі Української Літератури в дні 4 грудня у Філядельфії, прислати їх для виготовлення ілюстрованого монтажу з цеї імпрези на пам'ятку гостей та письменників, що були присутні, і для всіх тих, що є симпатиками Української Літератури і нашого фонду. Редакція наша також зі свого боку пригадує, що цей цінний і виїмково вдалий Вечір Української Літератури є докладно сфільмований і маємо надію, що Правління Літ. Фонду подбає висвітлити його у всіх більших осередках українського поселення.

Будемо старатися помістити світлини в найближчих числах „Екрану", щоб дати можливість поінформувати ширший загал нашого громадянства про висліди довголітньої праці нашого фонду і активізувати його у фінансовій піддержці наших письменників, що відлають свою працю безкорисно для української літератури, без якої українська виховна система не може з користю працювати для українських дітей і молоді.

Маємо також велике прохання до всіх співробітників і читачів, щоби свої матеріяли, що їх поміщують в нашій пресі пересилали нам не в рукописах чи писані на машинці, але у офсетових відбитках, бо це нам значно зменшує видатки на лінотипний набір і зменшує наші дуже великі дефіцити. Через ці фінансові труднощі „Екран" мусить постійно появлятися з великим опізненням і не систематично, і то тільки трьома, а найбільше чотирьома числами річно.

Всім нашим симпатикам, читачам та співробітникам і приятелям та жертводавцям „Екрану" щиро дякуємо за їхні дятки, за поради з яких ми постійно і радо користаємо. Просимо Вас і надалі не забувати, що без Вашої фінансової піддержки журнал не утримається при житті. Нам дуже потрібна негайна поміч у підшукуванні співробітників до безпосереднього продажу журналу читачам і до приднування передплатників. Також потрібна Ваша поміч у заохочуванні Вашого довкілля читати журнал та піддержувати його добровільними датками, бо кошти друку і висилка на сьогодні перевищають вже ціну журналу у продажу. Про винагороду співробітникам редакції та адміністрації навіть і думати не можемо, бо в першій мірі мусимо покривати конечні кошти поштових оплат і телефонів та, очевидно, кошти друку. Запевняємо читачів „Екрану", що всі наші співробітники, як довго можливо буде, будуть докладати всіх своїх сил і старань, щоби не перервати появи цього єдиного ілюстрованого видання.

Якщо наш нечисленний гурт приятелів схоче поставити собі за ціль потрібати, щоби наш журнал став постійним милим гостем у кожній українській родині, то немає сумніву, що „Екран" зможе ще довго сповняти свою виховну місію для нашої спільноти у вільному світі. Думаємо, що нікому з Вас ця додаткова праця не справлятиме великих труднощів у Ваших щоденних обов'язках. Навпаки — Ви знайдете повне моральне вдоволення з добре виконаного обов'язку для виховання нашого молодого покоління. А до Вас — виховники та сеньйори — звертаємося, щоби Ви стали у проводі цієї корисної акції для нашої спільноти. Кожний співробітник, що розпродасть 5-10-15 чисел „Екрану", дістане одно число даром. Знайдім принайменше одного добровольця в кожній українській громаді нашого поселення. Тоді без великого зусилля „Екран" вийде переможцем над нашими фінансовими труднощами. В кожному нашому новому числі будемо поміщувати імена наших нових співробітників в гурті випробованих працівників на „громадській ниві"

Адам Антонович

Russia, the last colonial empire, enslaves 45 million UKRAINIANS, and the United Nations look on tacitly.

„ЕКРАН"

120 million non-Russians are enslaved by Russia in her "Soviet Union" and over 100 millions in her satellites.

Читайте
Передплачуйте
Розповсюджуйте
В КОЖНУ УКРАЇНСЬКУ СІМ'Ю!

Добрий приклад до наслідування

З нагоди 90-ліття Патріярха Йосифа Анна й Михайло Куриляки — власники „Стар Лайт" мотелю у Кертонксон (коло Союзівки, Н. Й., тел (914) 626-7350) зложили 1000. дол. на Патріярший Фонд. Гроші доручив п. М. Куриляк на руки д-ра Романа Осінчука під час Патріярших нарад у Філядельфії, як це бачимо на світлині.

інж. Михайло Костка

Митрополит показав шлях

СПОГАД ПРО ВЕЛИЧ МИТРОПОЛИТА АНДРІЯ ШЕПТИЦЬКОГО

«Велетень духа, людина любови до своєї пастви й Церкви та високого національного патріотизму, Митрополит Шептицький однаково був шанований усім українським народом. Про це каже і його надзвичайна толеранція до другої Української Церкви, з якою він завжди шукав порозуміння та співпраці на політично-церковнім, а особливо на національно-культурнім полі».

У грудні 1943 року, делегації українців-придніпрянців мали щастя двічі відвідати Митрополита Андрія Шептицького з нагоди його Янгола і Нового Року. Спогади одного із членів делегації, В. Чорногая, найкраще свідчать про те, як ставилися до Митрополита українці з Великої України. Ось, що він, між іншим, пише:

«Ця зустріч представників багатьох земель східньої України — Київщини, Полтавщини, Слобожанщини, Чернігівщини, Волині, Херсонщини, — з великим духовним пастирем і вождем українського народу хвилювала своєю урочистою символічністю. Стало до наочности ясно, що Збруч вже не існує, що полум'я великої війни стирає внутрішньо-українські межі та злютовує в єдине ціло, раніше пошматовані божевільними політиками, відламки українського народу.

Але те, що тоді сталося, перевищало всякі звичайні людські передбачення. Митрополит зустрів нас, нових, зовсім незнайомих йому раніш людей, яких він уперше побачив і почув, утікачів із тієї України, що була чвертъ сторіччя замурованою та придушеною, та зробилася незнаною й невідомою — зустрів нас і гомонів із нами так, ніби ми лише напередодні розсталися з ним і оце побачилися знову, ніби до нього прийшли старі друзі, які бувши у Львові не могли не зайти до нього, а він не міг не чекати їх приходу до себе. Хіба при цьому могла з'явитися хоч би тінь згадки, що він, Митрополит Греко-Католицької Церкви, а ми, підбольшевицькі автокефалісти? Що він родовитий аристократ, а ми — здебільша селянського походження? Що він — галичанин, европеєць, а ми, так би мовити, «Остяки»?

Ці всі людські вигадки й умовності часу безслідно щезли перед сонцем його доброти, людяности, мудрости й патріотичности. Це сталося тому, що в його особі зденаціоналізована раніш українська еліта повернулася до свого народу, тому, що родовитий аристократ сповняв національну службу для добробуту й щастя плебеїв-голоти, тому, що ламалася заборона конфесійної ізоляції й обрядових упереджень, тому, що окремішні на сотні років галичани, робилися всеукраїнцями. І те все зробила полум'яна любов до свого народу.

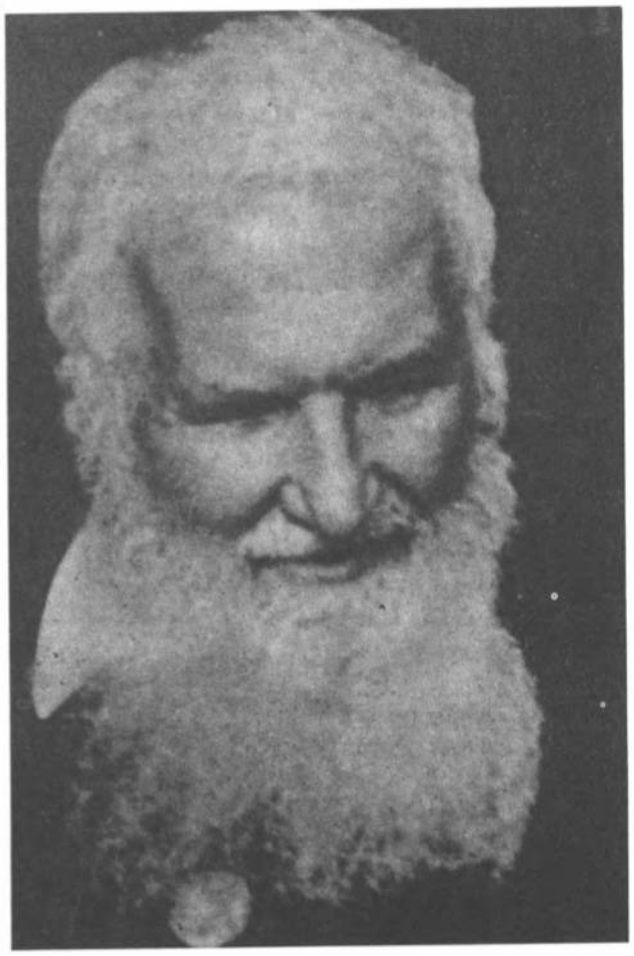

Одна з останніх знимок Слуги Божого Митрополита Андрея Шептицького

Тут я бачив наочно одну з найбільших у нашій історії перемог людського духа над плоттю, матерією.

В його кабінеті відбувалася містерія соборного з'єднання України. Без війни, без конференцій, без дипломатичних трактатів, облуди й насильства, а лише актом доброї волі і світлого розуму цього Великого Сина і вождя нашого народу, відбувалось те, що століттями було мрією нашого народу і що є єдиною запорукою його порятунку, волі і щастя.

Справді, те лихо, що зробили нашому народові ворожі сили, той розлам серед нашого народу, що вносили в нього наші противники, а саме розлам релігійний, запекла боротьба за чи проти Унії, розлам культурний, спрямований на чужу культуру, польську або російську, ввесь той хаос, що знесилив наш народ, поборювався тепер високою душею Митрополита Андрія так легко й просто щирим прагненням робити завжди й усе добре для свого народу та ставити щастя свого народу вище хвилевих людських умовностей і обмежень; конфесійних, станових, мовних, кордонних тощо.

Так! Митрополит Андрій Шептицький своїм життям і дією показав нам, де лежить той шлях, що ним треба йти до соборної й незалежної України. Той подвиг духа є вищий героїзму полководця, мудріший тонкощів дипломатів і величніший геніяльности безсмертности поетів.

Вічна пам'ять Митрополитові Андрієві! Вічна слава вождеві українського народу Андрієві Шептицькому!»

(передрук з тижневика «Український робітник» ч. 2, 1956).

ХРИСТИЯНСЬКИЙ ГОЛОС

Вимагають справедливости: надати звання Праведника Світу митрополитові А. Шептицькому

Громадський Комітет
Єврейсько-української
Співпраці
Єрусалим, 5 вересня 1980 р.

До директора Меморіяльного
Інституту пам'яті жертв фашизму
„Яд Вашем" о-ра Іцхака Арада,
до Комісії надавання звання Праведника світу

ПРОХАННЯ

Шановний пане Іцхак Арад!
Шановні члени Комісії!

Широко відома високогуманна діяльність світлої пам'яті Митрополита Андрея Шептицького, Архиєпископа Української Католицької Церкви в роки Другої світової війни. Живучи у Львові, на окупованій німцями Україні він рятував євреїв від знищення, даючи їм притулок в своєму домі і ризикуючи своїм становищем і навіть життям.

Так він врятував проживаючого нині в Тель-Авіві рабіна, д-ра Давида Кагане, який описав благодіяння Андрія Шептицького в своїй книзі. Слова вдячности Митрополитові Шептицькому висловив і другий врятований ним єврей, син львівського рабіна Курт Левін.

Крім них Шептицький допомагав багатьом євреям і давав їм притулок.

Нарешті, в самому розпалі винищення євреїв у 1942 р., Митрополит Шептицький опублікував пастирське послання „Ти не повинен вбивати", кинувши ним сміливий виклик гітлерівській банді і нацистській ідеології.

Ось лише один з багатьох доказів шляхетности і мужности Андрея Шептицького в ту добу. Пише рабін Герцог:

„Коли німці почали організовувати погроми в Рогатині, Митрополит Шептицький написав листа до Гімлера, в якому він рішуче й твердо протестував проти вбивства безвинних і беззахисних людей. Цим подвигом тоді дуже захоплювались, оскільки він був актом великої мужности. В той час ніхто в Европі не мав відваги публічно виступити проти жорстокости Гестапо, щоб захистити євреїв".

Відомо, що нерідко вистачає свідчення одного єврея про поміч, подану йому неєвреєм на території підвладній фашистській Німеччині, щоб цей добродій був признаний Праведником світу.

Тим більше здивування викликає той факт, що Андрей Шептицький, при всіх його видатних заслугах перед єврейським народом, досі не удостоївся того почесного звання і вдячної пам'яті від євреїв.

Справедливість вимагає, щоб високі людські якості Андрея Шептицького були достойно оцінені, незалежно від політичних мотивів, якими при цьому керується Комісія. Ви, безсумнівно, розумієте, що помилкове рішення, чи довге зволікання підриває престиж вашої установи і знецінює поняття Праведника світу.

Громадський Комітет єврейсько-української співпраці, створений в Ізраїлі, просить Вас, пане Арад і членів Комісії надавання звання Праведника світу приспішити розгляд документів про гуманну діяльність Андрея Шептицького в рятуванні євреїв і, без упередження і дальшої затримки, винести справедливе рішення.

На підтримку свого прохання Комітет переводить збір підписів серед євреїв.

Голова Комітету:
Олександр Фельдман
Організаційний Секретар:
Яков Сусленський
Члени: **Рейза Палатник, Юрій Мілославський, Ізраїль Клейнер, Мойсей Фішбейн, Шльомо Дрезнер, Михаїл Хейфец.**

Розкуються кайдани комуністичної неволі і наша Церква й наш Народ стануть вільними!

Петро Саварин

На 90-ЛІТТЯ ПАТРІЯРХА

(Слово канслера університету Альберти, адв. Петра Саварина на академії Їх Блаженства патріярха Йосифа в неділю, 20 червня 1982 р.)

Наперед хочу сказати, що я погодився говорити на святі в честь патріярха Йосифа з тремтінням серця. А погодився я говорити з тремтінням серця тому, що патріярх Йосиф — це людина — як писав з іншої нагоди Юрій Клиновий, ,,біля якої, як біля всіх велетнів людського духа, ще за їх життя шумлять вітри історії''. Тож не дивуйтеся, коли пічну словами славного французького полководця Наполеона, який колись казав: ,,Немає чудес! Усе є чудом!'' Подумаймо лише: патріярх Йосиф чудом уцілів, чудом був звільнений, чудом взяв участь у II Ватиканському Соборі і чудом — бо після таких переживань! — дожив до 90-ліття ! Та й не мені взагалі змалювати духовний портрет Блаженнішого, чи схарактеризувати Його, вичислити Його заслуги, показати Його пляни! На те треба істориків, та й взагалі — свій портрет змальовує через довгих 90 літ з Божої ласки патріярх Йосиф сам. Я знаю тільки, що в історії нашої Церкви таких, як Він, є тільки кількох: митрополити Петро Могила, Вен'ямин Рутський і Андрій Шептицький, і може ще дехто. Змалювати сильветку живої, але вже за її життя — історичної людини, просто неможливо, і все що я попробую, то коротенько глянути на Його життєвий шлях, Його діяльність і пляни, та наше відношення до Його діяльности і плянів.

Блаженніший Кир Йосиф народився 17 лютого 1892 р. в Теребовельському повіті, в Західній Україні, в селі Заздрість. Після закінчення з відзначенням тернопільської гімназії, він вступає у Львові на студії теології, опісля на філософічно-богословські студії в університеті в Інсбруці. Єрейські свячення приймає о. Йосиф з рук свого опікуна, митрополита Андрея Шептицького, 30 вересня 1917 р. Після свячень Блаженніший продовжує студіювати богословію в тім же Інсбруці, а згодом і в Римі, але, крім богословських наук, вивчає клясичні й модерні мови: німецьку, англійську, французьку й італійську. Закінчивши 1921 року свої студії, о. д-р Йосиф Сліпий вертається до Галичини і дістає призначення на професора богослов'я в Українській Духовній Семінарії у Львові. Не буду зупинятися над його педагогічною, науковою та організаційною діяльністю в наступних 20-и роках. Одначе мушу підкреслити, що вона була такою блискучою, що митрополит Андрей Шептицький вже в 1926 році назначує його ректором Духовної Семінарії і деканом її богословського факультету, а 22 грудня 1939 року висвячує Його на свого єпископа помічника, з правом наслідства. Далі прийшла страшна війна, у висліді якої Україна тратить одну четвертину, близько 10 мільйонів, свого населення. Коли ж 1 листопада, 1944 року вмирає митрополит Андрей Шептицький, Владика Йосиф стає митрополитом. В трагічні жахливі часи передала Йому доля Галицьку Митрополію. Та й не довго судилося Йому сидіти на митрополичому престолі, бо вже 11 квітня 1945 року Його, а з ним увесь єпископат Галицької Католицької Митрополії, арештували.

І помандрував Митрополит Йосиф, зразу до тюрем, а незабаром, як в нас казали ,,битим шляхом на Сибір'', відмовившись піти на співпрацю з Москвою — значить — зрадити свою Церкву і свій народ. Пропав, ,,як камінь в воду'', на довгих 18 років. Після відбуття першого засуду, 1957 року Його судять вдруге, але Він далі не вгинається, а вимагає: ,,або вольний з Церквою, або нехай Господь прийме мою жертву''. Та Всевишній мав для Нього інші пляни і згинути на засланні, як згинули всі інші Владики, тисячі священиків, монахів, сестер і сотні тисяч вірних, він не згинув. Як грім з ясного неба 9 лютого 1963 року пролунала радієва вістка, що український митрополит Йосиф, заходами папи Йоана XXIII, звільнений зі заслання і їде до Риму! Не треба широко зупинятися і над цією подією, бо ми самі її переживали. Скажу тільки, що сама смерть випустила Його зі своїх обіймів, щоб міг Він нагадати світові про велику Церкву українського народу, яку московський молох загнав в катакомби і прирік на загибіль, але яка — живе, і не тільки живе, але й бореться! Уцілів, щоб нас, українців в діяспорі, скріпити на дусі й додати нам віри в її остаточну перемогу.

І ЯК НЕ ВІРИТИ У БОЖЕ ПРОВИДІННЯ?

П'ять і пів століття минало від часу, коли український митрополит Ісидор останньо репрезентував українську Церкву на Вселенському Соборі у Флоренції, як митрополит Йосиф появився в Римі, і то на самий початок Ватиканського Собору II-о. І як не вірити у Боже Провидіння? І як не казати ,,у Бога все можливе''? По 18-ти роках в'язниці і заслання, страшних фізичних і моральних терпінь, батько Української Католицької Церкви появляється на волі, у вічнім місті Римі. Появляється, щоб засвідчити, що хоча як терпить наша Церква і наш народ, але не вмирають; щоб на ввесь світ заявити, що в душі українського народу горить вогонь віри, запалений Всевишним ще при його народженні, і ніколи нікому його не згасити, навіть безбожній Москві. ,,Плавати — доконче; жити — ні!'', казали колись старинні римляни. Що варте життя, куплене ціною зради свого народу, своєї Церкви, Апостольського Престолу? Як перейти на сторону відвічного національного ворога, Москви, а найголовніше: як зректися цілі ,,щоб був один пастир, і одне стадо''? І митрополит Йосиф не зрадив, не перейшов, не зрікся. Підчас 1-ої сесії Ватиканського Собору Блаженніший появився, на 2-ій сесії — дістав потвердження, що Він є Верховним Архиєпископом, головою Української Католицької Церкви у світі, а на 3-ій сесії — став кардиналом.

Митрополит Петро Могила

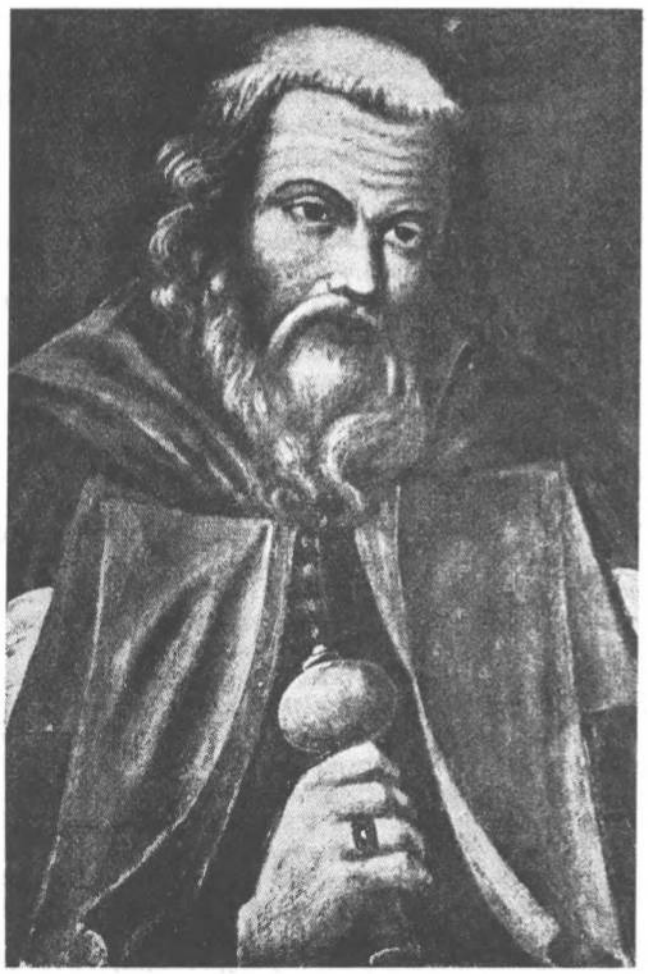

Київський Митрополит Йосиф Велямин Рутський (1613-37)

всього четвертим за все існування Української Католицької Церкви. Світова преса звітує на перших сторінках не тільки про чудесну появу Кир Йосифа в Римі, але й про долю нашої Церкви-страдниці взагалі, Її історію, Її терпіння, Її змагання за власне між Заходом і Сходом самостійне життя. Нічого так не промовляє, як мучеництво, як ісповідництво за віру, як героїзм людського духа. Зацитую ще раз Наполеона: ,,Світом правлять дві могучності: меч і дух. Одначе вкінці завжди затріюмфує дух!'' Так було і в цім випадку: затріюмфував дух митрополита Йосифа, дух ,,мовчазної, загнаної в катакомби, Церкви'', дух невмірущого українського народу, глибоко віруючого, глибоко-морального, який чужого не хоче, але й свого не віддасть.

Від свого приїзду до Риму, не зважаючи на свій поважний вік, Блаженніший розвинув кипучу діяльність, з якої треба згадати: заснування в Римі Українського Католицького Університету ім. св. Климентія папи, побудову св. Софії, створення міжепархіяльної літургічної комісії, оснування Студитського манастиря у Кастель Гандольфо біля Риму, створення української католицької парафії в Римі, створення в Римі релігійного товариства ,,Свята Софія'', оновлення храму Жировицької

Богоматері св. Сергія і Вакха, публікування „Благовісника", видавання наукових творів, скликування єпископських синодів, зокрема — скликання ІУ архиєпископського Синоду, який закінчився 4 жовтня 1969 р. і т.д. Не можна поминути теж Його візитації вірних своєї Церкви, українців католиків в діяспорі, де вони живуть більшими скупченнями, його наукових і богословських студій, Його наук чи проповідей, Його постанов. Але ніде правди діти: найбільше свого часу і своїх зусиль Блаженніший присвятив справам патріярхату, помісности Української Католицької Церкви, збереженні спадщини Церкви „між Сходом і Заходом". „Передаю Вам спадщину з печаттю Хреста на ній і кличу до Вас всіх: Встаньте, не спіть! Нехай воздвигне Вас Господь!" — це слова, якими кінчав Блаженніший своє слово до нас на святкуванні Його 90-ліття 18 лютого, 1982 р. в Римі, і які підкреслюють, якої ваги надає Блаженніший цим справам, тому дозвольте тепер і мені над ними зупинитися.

Пічну від загального ствердження, що: хоча місія Церкви — вести людей до життя вічного, немає ніякої інституції, яка б більше причинилася і до цього світнього щастя людей. Стверджу теж, що релігійні спори, а то й війни, які на жаль, тривають й досі, приносять страшне спустошення, зокрема — братні релігійні спори й війни. Церква, не без слушности кажуть деякі, це теж політика, і навіть в Церкві треба погодити Боже із людським. Коли ж ідеться про Україну, то можна навіть твердити, що церковні і релігійні непорозуміння стоять на перешкоді змаганням нашого народу до своєї незалежности і державности. Це стає ясним, коли поставимо просте питання: чи тільки українці-католики, або, чи тільки православні українці, мають право бути членами українського народу? І що ж робити з тими, які вже давно опинилися в інших церквах, зокрема у вільних країнах світу? Це поперше. А подруге: хіба хто може твердити, що Христос помер за якусь одну чи другу християнську Церкву? Отож, екуменізм, співжиття, співпраця, толерантність і любов — це одинока відповідь на велику моральну і духову кризу світу, а коли йдеться про нас, то мабуть найкраще буде, коли погодимося з фактом, що і Рим і Візантія вже однаково глибоко закорінилися в збірній душі українського народу. І тому за прихильністю до візантійських традицій не слід дошукуватися прихильности до Москви, а за прихильністю до римських традицій — прихильности до Варшави. Москва і Варшава нам однаково були згубні, ми маємо дві головні українські Церкви і кілька менших і питання тих українських Церков це питання майбутнього цілого українського народу, а навіть питання бути чи не бути українській вільній державі. Навпаки: треба однаково шанувати й християнський Рим, і християнський Царгород, і Єрусалим! Зробивши такі загальні висновки, погляньмо тепер докладніше на „патріярхат", за який так побивається Блаженніший, і як його треба, на мою думку, розуміти.

Коли Блаженніший на Ватиканському Соборі II в 1963 році вніс створити Київсько-Галицький Патріярхат, не тільки українці, але й цілий світ були дуже заскочені. І хоч змагання за патріярхальний статус вже триває понад 350 рр., ті, які студіють справу патріярхату, твердять, що домагання Блаженнішого за патріярхат виказало: брак єдности в самому проводі Української Католицької Церкви, холодне, а то й вороже ставлення Української Православної Церкви, велику ворожість римських централістів (зі Східньої конґреґації) і спротив одної з українських політичних партій. Нам не так цікаво, чи справді воно так було, але чи Блаженніший здавав собі справу з труднощів, які Його чекатимуть, коли Він цю справу піднесе. І тут ми скажемо, з деякої перспективи часу, що так! Блаженніший свідомо і добровільно взявся до цієї складної справи, справи патріярхату, бо це був Його обов'язок, бо цього вимагало добро Української Католицької Церкви. Казав колись один старинний єврейський мудрець, Бен Маймуд: „Якщо не я — то хто? Якщо не тепер — то коли? А якщо я тільки для себе — то навіщо я?" Як провідник Української Церкви, Блаженніший ці питання собі поставив і на них відповів, і у висліді — знову стоїмо перед справою патріярхату — Помісности Української Католицької Церкви. Що ж є цей патріярхат чи помісність? Патріярхат — помісність, коротко кажучи, це право на автономію, самостійність Української Католицької Церкви в соборній апостольській Церкві, право на синодальне самоуправління, власну богословську науку, літургію, звичаї, традиції іт.д. Патріярхат-помісність — це право на власне керівництво, власну юрисдикцію, в теорії і практиці, право на свій обряд, своїх Владик, свою адміністрацію.

ТЕРИТОРІЯ—ЦЕ СЕРЦЯ ВІРНИХ

Іншими словами, не важне те, чи Рим чи Візантія мають рацію, Москва чи Варшава, але що є корисне нам, українцям, і нашій Українській Католицькій Церкві. Хіба це не іронія, щоб нашою Церквою керували бюрократи зі Східньої Конґреґації, і не питаючись провідника Української Католицької Церкви: назначували Владик, кореспондували, заборонили синод, не дозволяли на жонате священство? Деякі кажуть: Блаженніший не є патріярхом, принаймні не є патріярхом — де юре, але — Блаженніший є Верховним, а декрет про Східні Церкви, прийнятий на Ватиканськім Соборі II каже: „те, що сказане про патріярхів, є теж важне, по приписам права, і для Верховних Архиєпископів, що стоять на чолі якоїсь поодинокої Церкви чи обряду". Суть зовсім не в „титулі", а у відмовленні деяких наших Владик визнати Блаженнішого за керівника УКЦ і Йому підпорядкуватися, і в ігноруванні Блаженнішого Східньою Конґреґацією. Йдеться про авторитет і юрисдикцію власної влади, до

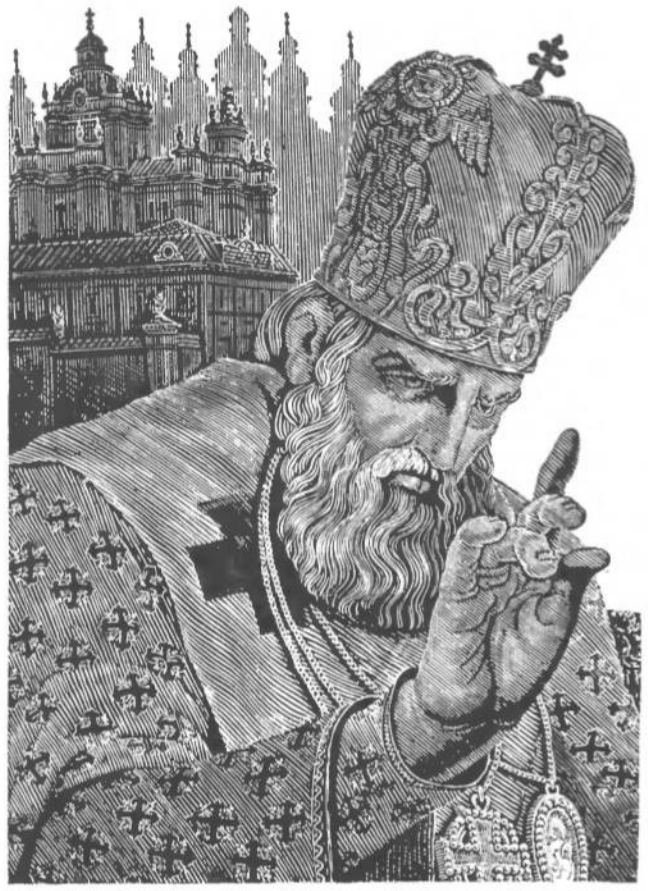

Митрополит Андрій Шептицький — великий народолюбець і богомолець. Виконання мистця Миколи Бідняка.

Блаженніший Патріярх Йосиф І

речі — визнаної самим папою, який закликає нас „єднатися довкола нього". Ні один патріярхат не був встановлений Римським папою чи Вселенським Собором, а звичаєвим правом, а щойно тоді був визнаний! Територія — це серця вірних, Божого люду! Екуменізм з Росією — але не коштом України!

І коли Блаженніший домагається визнання помісности-патріярхату і своїми і чужими, то не в ім'я своєї земської слави, а з християнського обов'язку, з любови до Бога, нашої Церкви і нашого народу. „І даю Вам авторитетного провідника і речника єдности, центр вашого національного і релігійного життя" — наказував папа Павло УІ, і то теж повинно би всіх зобов'язувати, зокрема римських бюрократів. Треба також пам'ятати, що створення українського католицького патріярхату, Київсько-Галицького Католицького Патріярхату не виключає створення Києвсько-Галицького Православного Патріярхату! Є багато більше речей, які єднають українців православних і українців католиків, як роз'єднують, і йдеться про поєднання, а не об'єднання, за мирне братнє співжиття, за респект і пошану до всіх. І найважніше: йдеться про НАРОД і СПАДЩИНУ, український народ і спадщину українських Церков. Писав у свій час Ст. Екзупері:

„Треба рятувати спадщину, бо геній народу зов'яне,
Треба рятувати самий народ, бо спадщина пропаде".

Дорога до Бога веде через найближчого ближнього, через Україну! Остаточно: не через Візантію, і не через Рим. Апостол Андрей передав нашому народові благодать Божу, просто від Христа, коли став над Дніпром і благословив словами „На цих горах возсіяє благодать Божа".

ЦЕРКВА, ЩО СІЯТИМЕ ЛЮБОВ

Хтось мудрий колись твердив, що „немає історії, а є тільки біографії великих людей". Немає сумніву, що Блаженніший належить до великих велетнів. На мою думку, Блаженніший — це феномен, верстовий стовп на історичному шляху Української Католицької Церкви, промінь надії зі Східньої Европи, сумління теперішнього християнського світу, символ вірности Христові і Вселенській Церкві. Його ім'я вже записане в золоту книгу ісповідників. Він велетень своєю великою вірою у власну путь Української Католицької Церкви і своїми великими зусиллями Її відновити, очистити Її від намулу чужих впливів; великий своїм великим бажанням завершити Її патріярхатом. Підготовляючи ґрунт під помісність нашої Церкви — Він є передвісником нової Її доби. Сьогодні, в Його 90-ліття, ми молимо предоброго Бога, щоб і далі благословив Його Блаженство міцним здоров'ям та увінчав ще більшими успіхами Його труди і Його великі задуми. Похід народів на землі продовжується. Одні підносяться, інші падають, ще інші зовсім зникають. Український народ є теж в тім поході. Ми не сумніваємося, що Провидіння дало Йому теж якесь призначення, і тому нашим завданням є лише одне: знати, що і в житті нашого народу, як і в житті інших, одинока віра спасе вірних. Віра в Того, що створив людей і дав їм окремі лиця, окремих провідників, а їх народові окремі дороги до своєї величі! І тому і я хочу закінчити словами Юрія Липи, що: „ЖИТТЯ ЩЕ ВТІЛИТЬ УКРАЇНСЬКИЙ ВІДВІЧНИЙ МІТ АПОСТОЛА АНДРІЯ, МІТ ПРО УКРАЇНСЬКУ ЦЕРКВУ, ТУ ЦЕРКВУ, ЩО СІЯТИМЕ НЕ РОЗДОР, НЕ ВОРОЖНЕЧУ В УКРАЇНСЬКІЙ РАСІ, А ВЕЛИКУ ГЛИБОКУ ОДНІСТЬ І ЛЮБОВ ДО СВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ".

****** ON THE 90th BIRTHDAY ****** OF THE PATRIARCH

(An Address from the Chancellor of the University of Alberta, Peter Savaryn, Q.C., delivered at an academic forum in honour of His Beatitude Patriarch Josyf, on Sunday, June 20, 1982.)

First I would like to say that I agreed to speak at a celebration in honour of Patriarch Josyf with a quivering heart. My heart quivered because Patriarch Josyf is a man, as Iurii Klynovy said on another occasion, beside whom "as is the case beside any giant of human spirit, in his lifetime the winds of history blow". So do not be surprised when I begin with the words of the famous French commander Napoleon who once said, "There are no miracles! Everything is a miracle!" Let us just think: by a miracle Patriarch Josyf survived, by a miracle he was freed, by a miracle he took part in the II Vatican Council, and by a miracle — for after such sufferings! — he has fulfilled 90 years of life! And I am not at all worthy of painting a spiritual picture of His Beatitude, or characterizing him, listing off his accomplishments, showing his plans! This requires historians, and in essence, Patriarch Josyf himself paints his own portrait through 90 long years, with God's grace. I know only that in the history of our Church there are only a few like him: Metropolitan Petro Mohyla, Veniamyn Rutsky and Andrii Sheptytsky, and perhaps one or two others. To paint a silhouette of a living, but already in his own lifetime a historical figure is simply impossible, and the only thing I will attempt is to briefly glance at his life story, his actions and plans, and our reactions to his actions and plans.

His Beatitude Josyf was born on February 17, 1892, in the Terebolas' province of Western Ukraine, in the village of Zazdrist'. After graduating from high school of Ternopil' with honours, he began to study theology in L'viv, and later progressed to philosophical-theological studies at the University of Innsbruck. He was ordained at the hands of his guardian, Metropolitan Andrei Sheptytsky, on September 30, 1917. After this ceremony His Beatitude continued to study theology in Innsbruck, and later in Rome, but besides theologian studies, he also perfected modern classical languages: German, English, French and Italian. Having finished his studies in 1921, Rev. Josyf Slipyj, Ph.D., returned to Halychyna to receive the appointment of professor of theology in the L'viv Ukrainian Spiritual Seminary. I will not delve into his pedagogical, academic and organizational activity of the next 20 years. I must, however, stress that it was so brilliant that Metropolitan Andrei Sheptytsky, already in 1926, appointed him Rector of the Spiritual Seminary, and Dean of its theological faculty, as well as appointing him an auxiliary bishop on December 22, 1939, with the right of succession. A terrible war followed, as a result of which Ukraine lost one quarter — almost 10 million — of its population. When on November 1, 1944 Metropolitan Andrei Sheptytsky died, Bishop Josyf became Metropolitan. In tragic, horrible times fate handed him the Metropolitanate of Halychyna. But he was not slated to sit at the Metropolitan Altar for long, for as soon as April 11, 1945 he was arrested, together with the entire Bishopric of the Catholic Metropolitanate of Halychyna. And Metropolitan Josyf travelled, first to prison, and in time along the "well beaten path to Siberia" as we used to say, having refused to cooperate with Moscow, thereby betraying his Church and his people. He disappeared "like a stone in the water", for a long 18 years. After serving his first sentence, in 1957 he was convicted again, but again he refused to bend, demanding only one thing: "freedom with the Church, or may God accept my sacrifice". But the Almighty had another plans for him, and he did not die in exile, as did other Bishops, thousands of priests, monks, nuns and hundreds of thousands of faithful. Like thunder from a bright sky, on February 9, 1963 the joyful news rang out that Metropolitan Josyf from Ukraine, by the efforts of Pope John XXIII, was freed from exile and is on his way to Rome! We need not pause at this event either, for we all experienced it. I will only say that death itself released him from its grasp, allowing him to remind the world of the great Church of the Ukrainian people,

Прочани з Патріярхом Йосифом у соборі Святої Софії

which was forced into the catacombs by Moscow and marked for destruction, but which lives, and not only lives, but fights! He survived so that we — the Ukrainians beyond Ukraine — may be strengthened in spirit, and blessed with faith in its ultimate victory.

AND HOW CAN WE NOT BELIEVE IN GOD'S GUIDANCE?

Five and a half centuries has passed from the time that Ukrainian Metropolitan Isydor finally represented the Ukrainian Church at the Ecumenical Council in Florence, to the time that Metropolitan Josyf appeared in Rome, at the very start of Vatican Council II. And how can we not believe in God's Guidance? And how can we not say "in God everything is possible"? After 18 years of imprisonment and exile, terrible physical and moral sufferings, the father of the Ukrainian Catholic Church appeared in freedom, in the eternal city of Rome. He appeared to bear witness to the fact that the regardless how badly our Church and our people suffer, they do not die; to declare the entire world that in the soul of the Ukrainian people burns the fire of faith, kindled by Almighty at the time of their genesis, and it will never be extinguished by anyone — even Godless Moscow. "To swim to the end; to live — no!" said the ancient Romans at one time. What is life worth when it is bought for the price of betrayal of one's people, one's Church, the Apostolic See? How can one cross over to the all-time national enemy, Moscow, and most important: how can one deny the cause of "one shepherd and one flock"? And Metropolitan Josyf did not betray, did not cross over, did not deny. During the first session of Vatican Council II His Beatitude made his appearance, at the second session he was recognized as the Most High Archbishop, head of the Ukrainian Catholic Church in the world, and at the third session he became a Cardinal, only the fourth in the entire history of the Ukrainian Catholic Church. The world press reported on its front pages not only about the miraculous appearance of Josyf in Rome, but also about our Church — the sufferer — in general, its history, its pains, its battle for its own personal life, between the West and the East. Nothing speaks out like martyrdom, like bearing witness to one's faith, like the heroism of the human soul. I will quote Napoleon once more: "The world is ruled by two powers: the sword and the soul. In the end the soul always triumphs!" And such was the case in this instance: the spirit of Metropolitan Josyf triumphed — the spirit of the "silent Church, exiled into the catacombs", the spirit of an undying Ukrainian nation, deeply believing, deeply moral, not wanting anything foreign, but refusing to give up its own.

From the time of his arrival in Rome, regardless of his advanced age, His Beatitude developed a boiling activeness, of which we should mention: the establishment in Rome of the Ukrainian Catholic University of Saint Klymentii the pope's, building of St. Sophia Cathedral, the creation of an intereparchial liturgical commission, the establishment of a Studite Monastery in Castel Gandol'fo near Rome, the creation of a Ukrainian Catholic parish in Rome, the creation of the religious society of "Saint Sofia" in Rome, the restoration of the St. Serhii and Vakkh temple of the Mother of God of Zhyrovytsi, the publication of the "Blahovisnyk", the printing of academic works, the calling of Bishopal Synods, and particularly the calling of the IV Archbishopal Synod, which closed on October 4, 1969, and so on. I can also not ignore his visitations of faithful of his Church, Ukrainian Catholics beyond Ukraine, wherever they live in larger groups, his academic and theologic studies, his teachings or sermons, his resolutions. But the truth cannot be hidden: His Beatitude dedicated most of his time and efforts to the matters of the Patriarchate, the Particularity of the Ukrainian Catholic Church, and the maintenance of the heritage of a Church "between the East and the West". "I give you a heritage with the stamp of the Cross on it, and call to you all: Rise, do not sleep! May the Lord uplift you!" — these are the words with which His Beatitude finished his message to us at the celebrations of his 90th birthday in Rome on February 17, 1982, and which stress the amount of weight our Patriarch assigns these matters; allow me therefore to consider them for a moment.

I will begin with general principle that although the mission of the Church is to lead people to eternal life, there is no other institution better adapted to the fortune of men on this earth. I will also state that religious differences, as well as wars, which unfortunately last even today, cause great devastation — particularly religious differences and wars between brothers. The Church — and rightly so, some will say — does not lack in politics, and even in the Church the Godly must be tempered by the human. As far as Ukraine goes, we can say that religious and Church differences stand in the way of our people's struggle for their independence and nationhood. This is made clear by asking a simple question: do only Ukrainian Catholics, or only Ukrainian Orthodox, have the right to be members of the Ukrainian nation? And what do we do with those who have ended up in other Churches, especially in the free nations of the world? This is foremost. And second: is it possible for anyone to maintain that Christ died for one or the other Christian Church? Therefore, ecumenism, mutual living, cooperation, tolerance and love — these are the only answer to the great moral and spiritual crisis of the world, and as far as we are concerned, it is perhaps best for us to come to terms with the fact that both Rome and Byzantium have similarly deeply been rooted in our collective Ukrainian spirit. There is, therefore, no sense in searching for endearment to Moscow in tendencies toward Byzantine tradition, or to Warsaw in tendencies toward Roman tradition. Both Moscow and Warsaw have been destructive to us; we have two main Ukrainian Churches, as well as several minor ones, and the question of those Ukrainian Churches is a question of the future of the entire Ukrainian nation, even the question of the existence or non-existence of a free Ukrainian State. It is essential that we equally respect Christian Rome, Christian Constantinople and Jerusalem! Having established these general contentions, let us look more closely now at the "patriarchate" for which His Beatitude fights so, and how we should and should not — in my opinion — understand it.

When His Beatitude at Vatican Council II in 1963 made a motion for the creation of a Kyiv-Halychyna Patriarchate, not only Ukrainians, but the whole world, was surprised. And though the efforts of creating a Patriarchate are already over 350 years old, those who study the matter of the Patriarchate maintain that efforts of His Beatitude on behalf of the Patriarchate have revealed: a lack of unity in the very leadership of the Ukrainian Catholic Church, a cold — if not hostile — stand by the Ukrainian Orthodox Church, the great hostility of the Roman centralists (from the Eastern congregation, and the opposition of one of the Ukrainian political parties. We are not interested in whether such was the case, but rather, whether His Beatitude was aware of the difficulties awaiting him upon bringing this matter up. And now we can say, through some perspective of time, that the answer is yes! His Beatitude consciously and freely took to this complex matter, the matter of the Patriarchate, for this was his responsibility, for the good of the Ukrainian Catholic Church demanded this. One aged Hebrew wiseman once said: "If not me, then who? If not now, then when? And if I am only for myself, then why I am?" As the leader of the Ukrainian Church, His Beatitude asked himself these questions and answered them, and as a result, again we are faced with the matter of the Patriarchate — the Particularity of the Ukrainian Catholic Church. What is this Patriarchate or Particularity? The Patriarchate-Particularity — in a word — is the right to autonomy, the independence of the Ukrainian Catholic Church in the Synodical Apostolic Church, the right to Synodical self-rule, to one's own theological teachings, liturgy, traditions, rituals, and so on. The Patriarchate-Particularity is the right to self-government, self-jurisdiction in theory and practise, the right to one's own rites, one's own Bishops, one's own administration.

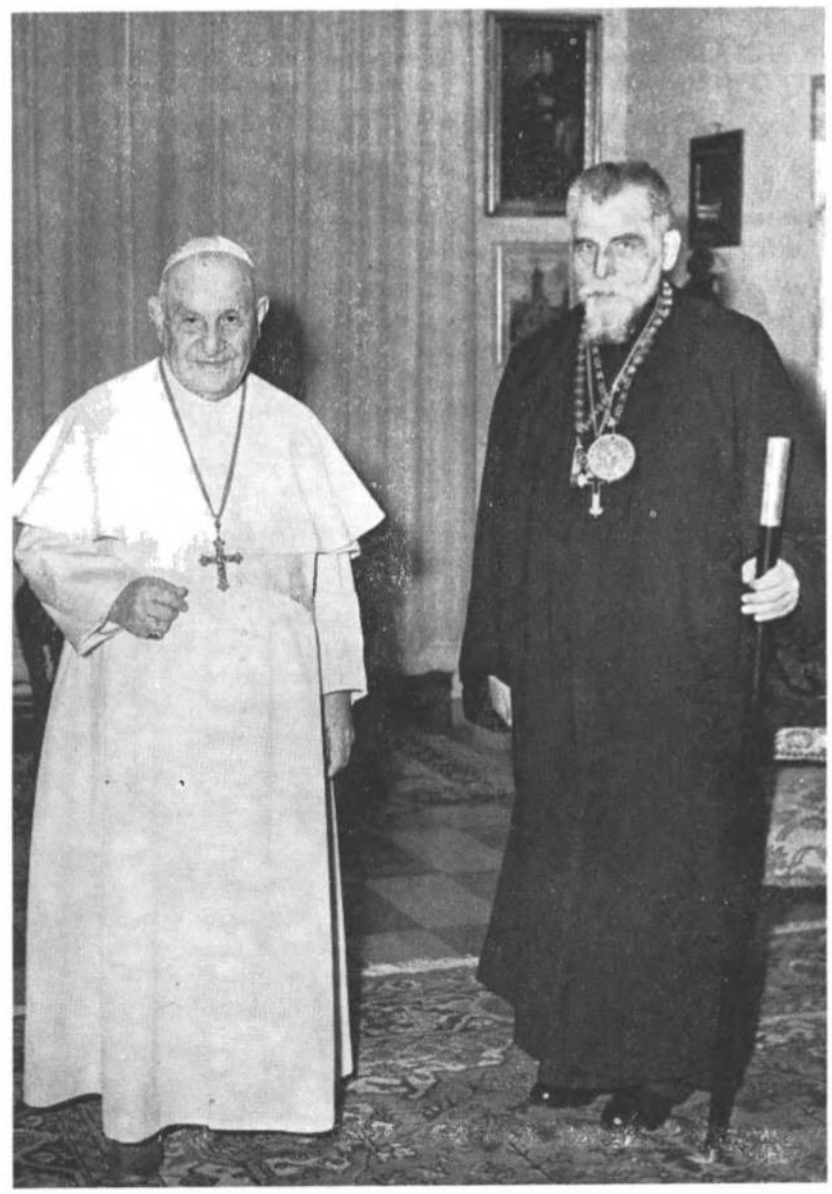

Після 18-річного заслання Первоєрарха Української Католицької Церкви Високопреосвященнішого Кир Йосифа Сліпого, Львівського Архиєпископа, Галицького Митрополита і Екзарха Великої України, привітав 12 лютого 1963 у Римі Святіший Отець Папа Іван XXIII.

Наша Церква живе й росте

TERRITORY IS—HEARTS OF FAITHFUL

In other words, it is irrelevant whether Rome or Byzantium is more correct, Moscow or Warsaw, but what is of benefit to us — Ukrainians, and our Ukrainian Catholic Church. Is it not ironical for the largest of the Eastern Churches not to have a Patriarchate? Is it just for our Church to be run by bureaucrats from the Eastern Congregation, who without asking the leader of the Ukrainian Catholic Church appoint Bishops, correspond, forbid Synods, do nor allow priests to marry? Some say that His Beatitude is not a Patriarch per se, but His Beatitude is Most High, and the decree of the Eastern Churches, passed at Vatican Council II, says: "those things that are said about Patriarchs are also relevant, according to the written word, for Most High Archbishops, who stand at the heod of some separate Churches or rites". The crux of the matter is not at all in the "title", but rather in the refusal of some of our Bishops to recognize His Beatitude as the leader of the UCChurch and to fall under him, and in the Eastern Congregation's ignoring of His Beatitude. The major element here is the authority and jurisdiction of self-rule, specifically recognized by the Pope himself, who calls to us to "unite around him". Not one Patriarchate has been established by the Roman Pope or Ecumenical Council, but by ritualistic right — only then is it recognized! Territory is the hearts of the faithful, of God's people! Ecumenism with Russia but not at the expense of Ukraine! And when His Beatitude is fighting for the recognition of Particularity and the Patriarchate, both among his own and others, it is not in the name of his own earthly glory, but out of Christian obligation, out of love for God, our Church and our people. "And I give you an authoritative leader and a spokesman for unity, a center for your national and religious life" said Pope Paul VI, and this should also obligate everyone, especially the Roman bureaucrats. We must also remember that the creation of the Ukrainian Catholic Patriarchate — of the Kyiv-Halychyna Catholic Patriarchate — does not exclude the creation of a Kyiv-Halychyna Orthodox Patriarchate! There are many more things that unite the Ukrainian Orthodox with Ukrainian Catholics than those that separate them, and the point is unity, not to unify, for peaceful, brotherly co-habitation, for the respect and dignity of all. And most important, this is a matter of a PEOPLE and THEIR HERITAGE, the Ukrainian people and the heritage of the Ukrainian Churches. In his time St. Exupery wrote:

"We must save heritage, for the genius of the people will wither,
We must save the people themselves, for heritage will be lost."

THE CHURCH THAT WILL ILLUMINATE LOVE

The road to God travels via our nearest neighbour, via Ukraine! Ultimately, it is not via Byzantium or via Rome; the Apostle Andrew gave our people the grace of God directly from Christ, when he stood above the Dnipro and blessed with the words, "ON THESE HILLS THE GRACE OF GOD WILL SHINE".

A wiseman once contended that "there is no history, only the biographies of great men". There is no doubt that His Beatitude belongs to the great giants. In my opinion, His Beatitude is a phenomenon, a mile post along the historical path of the Ukrainian Catholic Church, a ray of hope from Eastern Europe, the conscience of today's Christian world, a symbol of faith in Christ and the Ecumenical Church. His name is already written in the golden book of martyrs. He is a giant through his own faith in the journey of the Ukrainian Catholic Church, and through his great efforts to restore it, cleanse it from a slime of foreign influences; he is great through his desires to lead it to its ultimate with a Patriarchate. By preparing the foundation for the Particularity of our Church, he is a prophet of its new era. Today, on his 90th birthday, we pray to Benevolent God to continue to bless His Beatitude with strong health, granting him even more successes for his efforts and his great concepts. The march of nations on earth continues. Some rise up, others fall, still others disappear completely. The Ukrainian people are also a part of that march. We do not doubt that Providence also granted them some form of assignment, and our call, therefore, is but one: to know that in the life of our nation, as in the lives of others, only faith saves the faithful. Faith in Him, Who created men and gave them separate faces, separate leaders, and their nations separate paths to their greatness! And this is why I wish to close with the words of Iurii Lypa, who said that:

"LIFE WILL STILL REALIZE THE ANCIENT UKRAINIAN MYTH OF THE APOSTLE ANDREW, THE MYTH OF THE UKRAINIAN CHURCH — THE CHURCH THAT WILL ILLUMINATE NOT DISCORD, NOT HOSTILITY IN THE UKRAINIAN RACE, BUT A GREAT, DEEP UNITY AND LOVE FOR ONE'S DESTINY".

„Українські вісті"

„РИМ ЗНОВУ ЗАГОВОРИВ"

Кардинал Владислав Рубін

(передрук з «Церковних Вістей», жовтень 1982, видання Апостольського Екзархату УКЦеркви у Вел. Британії).

Повернувшись 2. 6. 82 з візитації в Англії, Святіший Отець... відізвався 6. 7. 82 до нашого Єпископату окремим листом в патріярхальній справі, порушуючи при тому ще й інші церковні справи.

Констатуємо, що Рим заговорив...

Та нас дивує, що наші Архипастирі досі не передали своїм вірним слів Папи, досі чомусь мовчать...

Подаємо **зміст папського листа:**

Прот. Ч: 192/81. Рим, 6. липня 1982

Ваша Ексцеленціє,

Ваша Ексцеленція вже мабуть отримали послання Його Еміненції Кардинала Йосифа Сліпого, Верховного Архиєпископа Львівського для українських вірних, вислане «до всіх Єпископів, священиків, ченців, черниць і до всіх братів і сестер в Україні, на засланні, розсіянні, з нагоди 90-ліття життя».

Це послання, разом з багатьма словами будуючого та взнеслого характеру, криє в собі вислови, які виглядають, що знову висувають під дискусію питання ерекції Українського Патріярхату, стосовно якого Свята Столиця вже дала відповідь.

Ця Священна Конґреція, щоб запобігти сумнівам і непорозумінням, почувається до обов'язку нагадати всім, до кого це відноситься, їхній важливий обов'язок додержуватись виданих у цьому відношенні розпоряджень Святої Столиці, розпоряджень, які помимо виявленої доброї волі і доброзамірного міркування, залишаються незмінними.

Ми думаємо, що буде корисним подати ясно і зрозуміло деякі точки:

1. Найперше відносно **ерекції Патріярхату в Католицькій Церкві:** є загально відомим, що право творення Патріярхату застерігається Вселенському Соборові та Святій Столиці. Ясна річ, що ані Вселенський Собор ані Свята Столиця не прийняли пропозиції створення Українського Патріярхату. Отож обстоювати, як дехто поступає, що Український Патріяхат існує — це є насильство або викривлення правди, що служить хіба лише для того, щоб створювати замішання і поділ думок народу. В цій справі конечно потрібно ясности й об'єктивности, якщо бажається привернути мир і згоду в українській громаді.

Щобільше, було б актом непослуху не принимати рішення Святої Столиці, яке вона видає словом, письмом або розпорядженням, і таку поведінку повинен відкидати кожний, хто визнає себе лояльним католиком. Кожний католик повинен вистерігатись і не занимати таких становищ, які наносять шкоду авторитетові Апостольської Столиці, як теж уникати таких настанов, які доводили б до засіву незадоволення та збуджування неспокою.

2. Відносно **Єпископського Синоду:** ця інституція представляє собою особливий дозвіл Святішого Отця для Української Церкви. Але тут треба конечно дотримуватись вимог дозволу, бо лише на підставі такого дозволу Синод Української Ієрархії має свій чітко визначений характер. В першій мірі, він може бути скликаний лише за згодою Святішого Отця, і таку згоду треба одержати кожного разу, коли наміряється скликувати таке зібрання; а далі, Синод не може назначувати Єпископів, а тільки, коли заходить потреба, представляти список кандидатів.

3. Відносно **наступника для Львівської Митрополії Його Еміненції Кардинала Сліпого:** такий наступник вже є назначений в особі Коадютора, Його Ексцеленції Прелата Мирослава Івана Любачівського. Отож всілякі рекомендації про можливість покликання іншого Ієрарха, який мав би рівні або вищі права від уже наставленого держателя для Львівського Архиєпископського Престола, — є без вартости.

Як Ваша Ексцеленція можуть бачити, є необхідним привернути правду з належною докладністю відносно вищеподаних справ, в тій цілі щоб усунути в корені все те, що спричинює замішання і роз'єднання.

Я звертаюсь до Вас, Ваше Преосвященство, на прохання Святішого Отця, щоб Ви старанно поступали стосовно до виданих розпоряджень, так як цього вимагає справа, — «виконуючи правду в любові».

З висловами глибокої пошани та з особливими побажаннями всего добра,

Вам щировідданий у Христі,
Владислав Кардинал Рубін
Префект

ЛИСТ БЛАЖЕННІШОГО КАРДИНАЛА ЙОСИФА СЛІПОГО ДО КАРДИНАЛА В. РУБІНА:

Ваша Еміненціє!

З болем серця прочитав я Ваше письмо до моєї Канцелярії — ч. 192/81, 6. VII. 1982.

Відповідаю мериторично і неостаточно.

1. Моє, Вами інкриміноване, Послання звернене передусім до моїх вірних в Україні. Як пастир моєї Церкви і довголітній в'язень знаю, чого очікують терплячі і переслідувані діти моєї Церкви, і маю право і обов'язок прийти їм з поміччю. Тому дивує мене, що Ви підриваєте мою пастирську працю.

2. Ваше письмо є грубою зневагою і образою моєї Церкви і її Глави і Батька. Чи це удар у моє 90-ліття? Зневага ще у тому, що пишете до моєї Канцелярії, неначе б я був її знарядцям і вже живим умерлим.

3. З уваги на вагомість Вашого письма, в якому міститься звинувачення у несубординації і нелояльності супроти Апостольського Римського Престолу, не відповідаю подрібно, але застерігаю собі обширнішу відповідь, яка може бути:

а. відосланням Вашого письма — fin de non recevoir — щоби стати в обороні своєї особистої чести і достоїнства Української Церкви, та й гідности очоленої Вами Конґреґації,

або: б. безпосередньою реплікою на руки Святішого Отця. Це буде репліка людини, яка за свою вірність Римському Апостольському Престолові перебула 18 літ у в'язниці і таборах смерти того атеїстичного режиму, якому Ваше письмо, на жаль, робить прислугу.

4. Мені прикро, що моє особисте довір'я до Вашої Еміненції є підірване цим нещасним листом. Тимбільше болію, Еміненціє, що завдаємо собі взаємного болю, бо побоююсь, що це письмо буде каменем преткновенія у взаєминах наших Церков і наших народів — українського і польського.

5. Якщо Ваша Еміненція вислали копії цього листа до українських владик, тоді мусите зрозуміти, що як Глава і Батько Української Католицької Церкви я в сумлінні буду зобов'язаний прилюдно заняти становище, щоб привернути мир і згоду серед моїх вірних, на основі правди, справедливости, любови і людської гідности. Ваш лист, на жаль, ці вартості порушує і служить роз'єднанню і ворогам Христової Церкви.

6. Пишу цього листа власною рукою:

а. щоб унагляднити, що роблю це сам, а не моя Канцелярія, яка є тільки моїм виконним органом;

б. бо болюче стверджую, що хочете мене передчасно похоронити;

в. щоб торжественно заявити, що і тоді, як не стане мене між живими, жодна сила цього світу і жодна інституція не буде в силі спинити безповоротного процесу, який доведе до визнання Українського Патріярхату. Цей Патріярхат не є ні дарунком, ні концесією, ні овочем політичних, чи дипломатичних, чи алхеміних махінацій. Патріярхат — це справа свята і священне право Помісної Української Церкви, органічної частини Таїнственного Тіла Христа.

Во Христі відданий,
† Йосиф Кардинал Сліпий
Ватикан, дня 12 липня 1982.

* * *

Передрук вісток та листування в цій важливій справі робимо шляхом інформації. До неї ми ще повернемо в наступних числах «УС».

Редакція

«УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО»

Святіший Отець Іван Павло II-ий і Блаженніший Отець Йосиф. Їм обом не чужа "східня політика", бо їх сбох батьківщини — Польща і Україна — переслідувані тим самим ворогом — комунізмом.

Юзеф Лободовскі

III. ГАЛИЦЬКОМУ ВЛАДИЦІ

(переклад з польського)

**Ті пісні вже втопились в ангельську оркестру,
ті узгір'я, що стеляться небесам під ноги . . .
Де це було? Над святим Йорданом, над Дністром,
у сні, за нашої пам'яті, за найлальшим світом?
Давно, поки сини гвалтованої Европи
стали повзати до золочених стремен.
Поки коні татарські під бунчуком кудлатим
не потоптали тебе, земле!**

**Забули про тебе,
нема тобі місця в жадному рахунку,
дзвони над Тибром не б'ють на тривогу.
Не поставили хреста на Твоїй могилі
Під печаттю Юдиного поцілунку
зів'яли уста
й почорніли зіниці.**

**Ти була наймолодша донька,
казали, ти наймиліша.
А видали тебе лезам катівським,
видали Іродовим гетьманам.**

**Святий Андрій, твій найперший апостол,
знов руки розвів
поганам, що вдруге його розпинають.**

**Святий Андрій, первозваний,
що прибув із-за моря,
щоб навертати
скитів, що живляться молоком кобил,
тільки він розірве кайдани,
тільки він запалить золотий пожар,
щоб став загравою світанку.**

**Вшанували, владико, твій ковпак,
вшанували твій жезл,
вигладили твої рани римським бальсамом.
Але нарід твій — відданий могилам,
але гнів наш — вогнем для волосся,
але ті уста брехливі,
що повторяють щодня — Амінь, Амінь —
ті уста,
ті уста богозневажливі!
Мою землю, як і твою, знівечив диявол,
тож тим більше
свідчу твоїй справі.**

**Владико закатованих,
владико згноєних у лагерях.
владико Церкви, загнаної в катакомби,
яка ціна на твої кайдани,
яку карту дипломат заграє
з мошенниками з-під диявольських знамен?**

**Зривається вихор.
З нутра землі викидає старі домовини.
Пергаменів не печатає, бо стихія.
Катували їх, убивали їх . . .
Устань, якщо ти вільний, якщо гордий,
крикни:
— Ваші дороги й уста викривлені!**

**Владико, підійми свій жезл,
удар клятвою по пурпурах і фіолетах.
Нехай у храмі розідреться заслона!
Замучені ширяють у повітрі,
розстріляні грають на флейтах своїх костей,
на них стати відновленій катедрі!**

**На Схід
летить цей вірш захриплим криком.
кожне слово — роздертою раною.
Щоб воскресити
Воїна-Христа, щоб воскресити!
Проти чортів та їх поплечників,
проти занадто підхлібних духовних:**

**Отче наш,
іже еси
на небесіх!**

Tryptyk o zamordowanym kościele

III. HALICKIEMU WŁADYCE

*Te pieśni już wtopione w anielską orkiestrę,
te wzgórza, które niebu ścielą się pod stopy...
Gdzież to było? Nad świętym Jordanem, nad Dniestrem,
w śnie, za naszą pamięcią, za najdalszym światem?
Dawno, zanim synowie gwałconej Europy
jęli się czołgać do złoconych strzemion.
Zanim konie tatarskie pod buńczukiem kosmatym
nie stratowały cię, ziemio!*

*Zapomniano o tobie,
nie masz miejsca w żadnym z rachunków,
dzwony nad Tybrem nie pędzą ku alarmom.
Nie postawiono krzyża na twym grobie.
Pod pieczęcią judaszowego pocałunku
zwiędły wargi
i w źrenicach czarno.*

*Byłaś córką najmłodszą,
mówili, że najbardziej umiłowaną.
A wydano cię katowskim ostrzom,
herodowym wydano hetmanom.*

*Święty Andrzej, twój apostoł najpierwszy
znów ramiona rozłożył
krzyżującym go po raz drugi poganom.*

*Święty Andrzej, który był pierwszym wezwanym,
który przybył zza morza,
by nawracać
mlekiem kobylic żywiących się Scytów,
tylko on rozerwie kajdany,
tylko on rozpali złoty pożar,
aby stał się zarzewiem świtu.*

◆

*Uhonorowano, władyko, twój kłobuk,
uhonorowano twój posoch,
wygładzono ci blizny rzymskim balsamem.
Ale twój lud — oddany grobom,
ale nasz gniew — ogniem ku włosom,
ale te usta kłamliwe,
które codziennie powtarzają — Amen, Amen
splugawione w nieczystych szeptach,
te usta,
te usta świętokradcze!
Moją ziemię, jak i twoją szatan podeptał,
więc tym bardziej
twojej sprawie świadczę.*

*Władyko pomordowanych,
władyko zgnojonych w łagrach,
władyko kościoła wpędzonego do katakumb,
jakaż cena na twoje kajdany,
jaką kartę dyplomata zagra
z szalbierzami spod diabelskich znaków?*

*Zrywa się wichr.
Wyrywa z wnętrzności ziemi stare trumny.
Pergaminów nie pieczętuje, bo żywioł.
Torturowano ich, mordowano ich...
Wstań, jeśliś wolny, jeśliś dumny,
krzyknij:*

— Wasze drogi i usta się krzywią!

*Władyko, podnieś swój posoch,
trzaśnij klątwą po purpurach i fioletach.
Niech zasłona w świątyni się rozedrze!
Umęczeni w powietrzu się niosą,
rozstrzelani grają na swych kości fletach,
na nich stanąć odnowionej katedrze!*

*Ku Wschodowi
leci ten wiersz schrypniętym krzykiem,
każde słowo rozdartą raną.
Żeby wskrzesić,
wojującego Chrystusa żeby wskrzesić!
Przeciw szatanom i ich poplecznikom,
przeciw nazbyt układnym kapłanom:*

— Otcze nasz
iże jesi
na nebesi!

Józef ŁOBODOWSKI

LA DEPÊCHE

Lundi 30 août 1982

Lourdes

Ukraine sur gave

La première église de rite oriental vient d'être consacrée dans la cité mariale grâce à la générosité de la communauté ukrainienne

New Ukrainian Church in Lourdes blessed

Voici plus d'un an que nous sommes témoins de l'évolution des travaux de l'église catholique ukrainienne, située au tout début de l'avenue Antoine-Béguère de Lourdes. La forme et l'éclatante couleur de ses dômes ne sont pas habituelles à Lourdes. Cette église est bien la première du genre dans la cité mariale. Samedi matin avait lieu la consécration de ce nouveau sanctuaire baptisé « Notre-Dame-de-l'Assomption ».

La construction en fut longue et couteuse; grâce à la générosité de la communauté ukrainienne catholique, elle put être réalisée. L'extérieur est de toute beauté; les finitions internes n'ont pas encore reçu la dernière touche; chaque chose en son temps.

La journée fut donc réservée à la consécration de l'église en présence du patriarche de l'église catholique ukrainienne, le cardinal Joseph Slipyi, et l'exarque des Ukrainiens de France, Mgr Volodymyr Malantchouk, sous la présidence de Mgr Myroslav-Loubatchivskyi, archevêque-coadjuteur de Lviv. Monseigneur Donze, évêque de Tarbes et Lourdes; le père Bordes, recteur des sanctuaires de Notre-Dame de Lourdes concélébraient aussi cette grande messe. M. Montéagudo représentait la municipalité. Plus de mille personnes entouraient les bâtiments et chantaient avec ferveur; les étages des immeubles voisins et les balcons furent littéralement envahis par les fidèles.

L'édification de cette construction est la cristallisation d'un vœu très profond de la diaspora ukrainienne. les pèlerinages font, en effet, partie intégrantes d'une tradition millénaire remontant aux cosaques qui, déjà, se mettaient sous la protection de la mère de Dieu.

L'architecte, M. Nimtsiv, était venu des U.s.s., l'iconographe était l'artiste peintre P. Kholodnyi. La chorale de la paroisse ukrainienne de Newark (U.s.a.), venue aussi pour la circonstance, était sous la direction de M. Dobosh.

Les initiatives des prêtres ukrainiens de France dans cette construction sont à souligner et, notamment, les abbés V. Pryima, de Toulouse, et P. Kohut, de Strasbourg.

Solennités, danses, allocutions des représentants de la diaspora se succédèrent dans l'après-midi.

Les prières furent, plus particulièrement, orientées vers Notre-Dame « pour implorer sa protection sur les chrétiens persécutés en Ukraine et dans les pays de l'Est européen ».

Jean-Loup PETITQUEUX.

● **La messe fut concélébrée en plein air devant des centaines de fidèles.**

● **Des dômes inhabituels à Lourdes.** – (Photos, op. J.-L. P.)

ПОСВЯЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОІ ЦЕРКВИ В ЛЮРДІ

Святитель української церкви Успення ПДМ в Люрді, Кир Мирослав Любачівський (в першому ряді, шостий зліва), справа від нього – Єпископ Люрду і Тарбу Преосвященний Генрі Донз, о. Василь Прийма, о. д-р М. Василик з Парижа, о. митрат Іван Гаврилюк з Монтреалю (в мітрі), а зліва від Владики-святителя – о. крил. Павло Когут, о. митрат М. Бутринський, а останній зліва о. диякон Я. Тростянецький. (Люрд, 28 серпня 1982).

ПАМ'ЯТАЙМО ЗАВЖДИ І ПОВСЯКЧАС,
ЩО МОВА Є ДУША КОЖНОГО НАРОДУ!!!

НЕМАЄ МОВИ, НЕМАЄ ДУШІ, ГИНЕ НАЦІЯ!!!

Український храм Пренепорочної Діви Марії в Люрді

Кругом гірські шпилі, покриті снігами,
Між зорями місяць блестить;
Так в славному Люрді між всіми домами
Храм Діви Марії царить.

Народ приїжджає до Люрдської Пані,
Над гротою дзвони гудуть;
Блистять в сяйві сонця золочені бані,
Там же українці живуть.

Там храм України, для Божого люду,
Твердиня молитви і віри;
Бо Діва Марія побільшує чудо,
Щоб двигнути нарід з руїни.

«Не будемо в Люрді без церкви, і хати,
Блукати, як вівці в пустині;
Пригорне до серця нас Божая Мати,
У Люрдському храмі-святині».

Схрестять молитовно спрацьовані руки,
Віночки сплетуть з Євшан-Зілля;
Прийдуть до Марії сини наші й внуки,
З Карпат, Золотого Поділля.

Наш дар Тисячлітній — у Твою корону!
Даруємо храм цей — перлину!
«Благослови Мати з Люрдського трону,
Наш люд, Святу Русь-Україну!»

Михайло Орлич, Чікаго

Верховний Архиєпископ Кир Йосиф Сліпий Патріярх Укр. Кат. Церкви у людській Гроті Найсв. Таїнами благословляє вірних 1970 року.

Посвячення храму Успення Пресвятої Богородиці Люрд 26-8-1982 - La consécration de l'église catholique ukrainienne de Notre Dame de l'Assomption à Lourdes

Scene in Lourdes: Ukrainian pilgrims pose for a commemorative photo following the blessing of the Assumption of the Blessed Virgin Mary Ukrainian Catholic Church.

ЛЮРД
УКРАЇНСЬКА ПРОЩА
26—30 СЕРПНЯ 1982 РОКУ

Ощасливлююча і благодатна подія

Як ми кількакратно повідомили, в Люрді споруджено український храм на честь Пречистої Діви Марії.

З приводу посвячення нашого храму в Люрді була многолюдна українська проща, з участю богомольців з усіх країн українського поселення.

Посвячення храму доверщив у заступстві Блаженнішого Верховного Архиєпископа і Кардинала Йосифа — Високопреосвященніший Архиєпископ-коадютор Мирослав Любачівський.

Про українські дні в Люрді, 26—30 серпня 1982 року, подаємо окремий репортаж під заголовком «Ощасливлююча і благодатна подія».

«Дай мені, де б я міг опертися, а я зрушу землю».

Ми, наш народ, кожний з нас потребує підстави, чогось, щоб нам допомогло піднестися. Таку опору мав наш Край; таку основу шукав і віднайшов український християнський люд. Це — спорудження і посвячення українського храму на честь Пресвятої Богородиці в Люрді.

Збудування першої (нефранцузької) святині біля величавих людських базилік, позначених набожністю незчисленних мільйонів прочан, є не тільки подією, що роз'ясню є наш сумний будень. Але, передусім є торжеством, яке, по той бік усіляких святкувань та ювілеїв, що нагадують минуле, пробивається рясними промінням у нашу теперішню дійсність, освітлюючи радісною райдугою наше майбуття.

А ласка оця від Пречистої Діви Марії — це логічний вислід духового спрямування українського народу, це розвиток його релігійного мислення, відчування, діяння. Уся його історія пробігає під знаменом Пресвятої Богородиці, Її величання та любов до Неї були рушійною силою та осередком християнського життя. Згадати б тільки, чим були для нашого народу Богородичні празники та яку ролю мали прощі до Марійських відпустових місць, в якій пошані були ікони — зокрема чудотворні — Богоматері. А й треба пам'ятати, що сама християнська Україна випромінювала культ Пречистої Діви Марії як на Захід, так і на Північ, для прикладу, з нашої землі чудотворна ікона у Ченстохові й у Вільні; а звідки походять славні ікони, які тепер у Москві?

Як вимовними є слова нашого національного Пророка Тараса Шевченка в поемі «Іржавець»: Як покидали запорожці Великий Луг і матір Січ, взяли з собою Матір Божу, абільше нічого не взяли»!

Як мило пригадати слова, що їх до Єпископа Микити Будки (пізнішого Ісповідника віри) 1912 року сказав Папа Пій X: «Ваш народ не може загинути, бо має дві запоруки. Я це дуже добре знаю про український народ. Ваш народ любить Преблагословенну Діву і Євхаристійного Ісуса. З цими запоруками народ не може загинути».

Український храм у Люрді — це дар, який Пресвята Богородиця передає українському народові і цим наша Мати й Володарка нашого краю виявляє нам, що ми близькі Її серцю. Вона бо і знає, що ми несхитні у вірі, що ми тривало плекаємо набожність до нашої Матері і все уповаємо на Неї. Вона знає, що кожному з нас й усьому нашому народові Вона — єдина надія і заступниця. Тільки — Вона!

Чому якраз у Люрді? Бо Люрд став наче призначений бути міжнародним, усесвітнім осередком набожности до Пречистої Діви Марії, місцем, де віра в Бога стає одушевляючою певністю, дотикальною, видимою, що проникає до глибин серця, пронизує всю людину.

Пресвята Богородиця вчинила Люрд столицею найулюбленіших та найчисленніших прощ, символом християнської прощі, Марійської прощі. Прощі-мандрівки, якою є життя людини. Люрд, як і всі Марійські осередки, — це приют для шукачів, прибіжище для страдальників, розрада для втомлених, дороговказ для заблуканих, пристань для тих, що борються. А такі — ми всі. Проте, наш народ — як поглянемо на нашу дійсність, — мабуть, більш за інших. Ось чому Люрд так близький нашому серцю.

Тож і зрозуміла нова, чинна присутність українців у цьому піренейському містечку. Формальна ініціятива збудування золотоверхого храму в Люрді йде від Блаженнішого Отця Йосифа, який 10 років тому молився у стіп Пречистої Діви Марії в Люрдській гроті.

А про виконання цього задуму жертвенно клопоталися о. радник Василь Прийма і о. декан Павло Когут. Великодушний відгук усієї української діяспори, зо щедрою посвятою багатьох наших вірних у Франції, вможливив, понад усі сподівання, в недовгому часі здійснити намір, а Матір Божа благословила.

Чин посвячення оцього так незвичайного храму можна назвати великим святом, днем радости для всього українського народу, насамперед - - у Рідному Краю, на Україні.

Святкування — з участю понад півтори тисячі наших людей з усіх країн поселення: з Канади, ЗСА, Англії, Німеччини, Австрії, і розуміється найбільше з Франції — почалось офіційно в п'ятницю 27 серпня 1982 року соборною Службою Божою в базиліці св. Вервиці: ВПреосвященніший Архиєпископ Мирослав Любачівський, як висланник нашого Первоієрарха, і коло 30 священиків. Співав хор із Ньюарку під керуванням Михайла Добоша (ЗСА). Святиню уцерть виповнили наші вірні й зацікавлені іноземці. Того дня ще відвідування святих місць, гроти і «Хресна Дорога».

У суботу 28 серпня — посвячення новоспорудженого українського храму. Згодом Архиєрейська Божественна Літургія; знову відправив, як попереднього дня, Архиєпископ Мирослав, а побіч нього о. мітрат І. Гаврилюк і о. мітрат М. Бутриньский та й численні Отці з багатьох країн. Дуже зворушливо було слухати послання з привітанням від нашого Патріярха, що прочитав о. І. Гаврилюк. І

New Ukrainian Church in Lourdes blessed

LOURDES, France — Some 1,500 Ukrainian pilgrims from various countries, including Poland and Yugoslavia, gathered here on Saturday, August 28, to witness the solemn blessing of the recently built Assumption of the Blessed Virgin Mary Ukrainian Catholic Church.

Archbishop Myroslav Lubachivsky, conducted the ceremony. French Archbishop Franz Heinrich and the pastor of the Lourdes parish, the Rev. DeSatre, a close friend of the Ukrainian community here, were also present for the historic event.

The Ukrainian Catholic church in Lourdes, a town in southwestern France at the foot of the Pyrenees, was designed by architect-engineer Miroslav D. Nimciv. It has five golden domes (the Philadelphia Ukrainian community funded two of them) and although the interior is not yet finished, funds from Ukrainians in the diaspora will provide for its completion. Due to the efforts of many faithful Ukrainians, especially the Rev. Deacon M. Pryjma of Strasbourg, France and the Rev. Vasyl Pryjma of Toulouse, France, the thousands of Ukrainians, on pilgrimages with their parish priests, were able to witness this triumphant occasion in the Ukrainian community.

The Ukrainian Weekly

Ощасливлююча і благодатна подія

глибокодумні слова проповіді, що виголосив Владика Мирослав.

А ще традиційна спільна знімка на тривалу згадку про цей пам'ятний день (дивись вгорі).

У неділю 29 серпня вранці, коли ще день виходив із темряви ночі, уся наша прочанська спільнота зібралася біля ґроти, де Пречиста Діва Марія появлялася св. Бернардеті.

Мабуть, ніколи не лилась молитва з уст і сердець наших прочан так щиро і зворушливо та побожно, як під час цієї Богослужби у стіп нашої Небесної Матері. Відчули всі, що тут наша надія, що тут глядить на нас дійсна Ненька кожного з нас, що тут присутня Володарка нашого Краю і благословить нас.

Тут кожний зрозумів, що ніхто з нас сюди не прийшов, але Вона, Пресвята Діва, з любови привела нас. Вона хоче і далі повести нас. Тільки щоб ми слухали її і дали вести себе. Кожний пойняв, що найкраще й найрозумніше — це пов'язатися цілковито з Нею, віддати все, нашу долю, себе під Її могутній і святий Покров. Що нам немає кращої дороги, як стати під Її лелійним прапором біло-блакитним. Там шукати нам нашого майбуття.

Під шатром, що недавно тому розташували на леваді біля ґроти, по полудні цього дня святкувань, відбулася зустріч прочан. Представники різних країн виголошували й відчитували привітання. Особливо зворушливо звучали промови о. декана Павла Когута і о. радника Василя Прийми, як і проф. В. Маркуся та інших. Цією зустріччю-імпрезою дуже вміло керував проф. Кирило Митрович.

Світлим та надзвичайним завершенням цієї історичної проще була вечірня процесія з палаючими смолоскипами (свічками). Отой знаменний міжнародній похід на честь Пречистої Діви Марії перетворився на український Марійський вечір. Безперервно йшли українські групи з написами: Українці з Чікаго, з Парижу, з Німеччини, Англія і т. д.

Наостанку загомоніла українська пісня — інакше і не могло б бути — концерт дав хор парафії св. Івана Христителя з Ньюарку (ЗСА) в базиліці св. Вервиці для наших, а ще більше для чужинських прочан, які тиснулися якнайближче, аби вслухатися в мелодії української молитви.

До спостережень та міркувань, яких не можна перекреслити, належить враження оцієї так рідкісної атмосфери, що випроміньовувала в тій українській прощі в Люрді. Щирість, сердечність, доброзичливість, жертовність та готовість допомагати. Не можна було недобачити поміж нашими побожними прочанами не тільки добрих християн, але, з возрадуваним серцем, і тих праведних, які втілюють ідеал; це — чудо, яке ми бачили в Люрді, це — таємниця Люрдської Пані.

Тільки таким шляхом може здійснитися мрія Папи Урбана VII: Через вас, українці, наверну Схід до Христа.

Нашою молитвою і нашою чинною вірою збудеться і пророцтво фатімське.

ХРИСТИЯНСЬКИЙ ГОЛОС

Біля Ґроти Поява у Люрді

АРХИЄПИСКОП-КОАДЬЮТОР М. ЛЮБАЧІВСЬКИЙ ПОСВЯТИВ НОВУ ЦЕРКВУ В ЛЮРДІ

ТИСЯЧІ ПРОЧАН З РІЗНИХ КРАЇН ВЗЯЛИ УЧАСТЬ В ЦЕРЕМОНІЯХ

З большевиками не може бути компромісу!

(ОСТОРОГА СЛУГИ БОЖОГО АНДРЕЯ ПЕРЕД КОМУНІЗМОМ)

(Продовження буде)

PRESIDENT REAGAN HONORS UKRAINIAN HELSINKI GROUP

Віталій Калиниченко

Six years have elapsed since the formation of the Ukrainian Helsinki Group. During that time the Group issued numerous reports and memoranda on the implementation of the Helsinki Final Act within the Ukrainian S.S.R. Among the Group's most insistent demands was that Ukraine be allowed to participate in the Helsinki process as a separate national entity. The Group justified this stand by pointing out that the Ukrainian S.S.R. is a charter member of the United Nations and has constitutional guarantees to national sovereignty. Challenging Soviet reality on the issue of Ukraine's rights as a sovereign nation was a major factor in the severity with which the Ukrainian Helsinki Group was repressed. The leaders of the Group — Mykola Rudenko, Oleksa Tykhy, Oles Berdnyk, Lev Lukyanenko — as well as 22 other members received harsh sentences in prisons, labor camps and exile. Still others of the 37-member group were forced to emigrate.

To honor the Ukrainian Helsinki Group, President Reagan issued a proclamation designating November 9, 1982, as a day to commemorate the Group's founding. The full text of the document follows.

Ірина Сеник

Proclamation 4973
of September 21, 1982

HONORING THE UKRAINIAN HELSINKI MONITORING GROUP BY THE PRESIDENT OF THE UNITED STATES OF AMERICA

A PROCLAMATION

The spontaneous formation on November 9, 1976, in Kiev, Ukraine, of the Ukrainian Public Group to Promote the Implementation of the Helsinki Accords affirmed once more that the human spirit cannot be crushed and that the desire for human freedom cannot be conquered.

The long prison terms meted out to members of the Ukrainian Helsinki Monitoring Group for their courageous activities to secure greater freedom in Ukraine are graphic testimony to the inability of Communism to compete with the principles of freedom in the marketplace of ideas. The flagrant persecution and imprisonment of Ukrainian citizens for their attempts to exercise basic human rights is an international embarrassment to the Soviet Union and proof that the Soviet Union has failed to live up to its pledges to honor the understandings embodied in the Helsinki Accords.

Mykola Rudenko
Head of the Ukrainian Helsinki Group

In commemorating this sixth anniversary of the founding of the Ukrainian Helsinki Monitoring Group, we renew our determination never to forget the valiant struggle of the peoples of Ukraine for their inalienable rights, and we pledge to do all we can to ameliorate the plight of those Ukrainians who have been persecuted by the Soviet authorities for attempting to assert their rights.

Ronald Reagan,
President of the United States of America

By a concurrent resolution agreed to on June 21, 1982 (H. Con. Res. 205), the Congress authorized and requested the President to proclaim November 9, 1982, the sixth anniversary of the establishment of the Ukrainian Public Group to Promote the Implementation of the Helsinki Accords, as a day honoring that Group.

On this day Americans are reminded of the preciousness of our own freedom, and we reaffirm our cherished hope that the aspiration for freedom will ultimately prevail over the morally bankrupt rule of force which denies human rights to so many in the world today.

NOW, THEREFORE, I, RONALD REAGAN, President of the United States of America, do hereby designate November 9, 1982, as a day honoring the sixth anniversary of the establishment of the Ukrainian Public Group to Promote the Implementation of the Helsinki Accords.

IN WITNESS WHEREOF, I have hereunto set my hand this twenty-first day of September, in the year of our Lord nineteen hundred and eighty-two, and of the Independence of the United States of America the two hundred and seventh.

RONALD REAGAN

21 вересня 1982 року Президент США Рональд Реґен проголосив 9-те листопада Днем Українєської Гельсінкської Групи. Нижче подаємо повний текст цієї проклямації в перекладі на українську мову.

ПРЕЗИДЕНТ США ПРОГОЛОСИВ ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОЇ ГЕЛЬСІНКСЬКОЇ ГРУПИ

Volodymyr Andrushko

4. **Andrushko, Volodymyr.** Born in Sadzhavka, Ivano-Frankivsk Region; engineer; former political prisoner (served 5-year sentence in the 1960's); sentenced in Ternopil to ten years' labor camp for Ukrainian human rights activity.

Проклямація 4973 від 21 вересня 1982
Для Відзначення Української Гельсінської Групи
Президентом Сполучених Штатів Америки

ПРОКЛЯМАЦІЯ

Спонтанне постання 9 листопада 1976 р. в Києві, Україна, Української Громадської Групи Сприяння Виконанню Гельсінкських Угод ще раз доказує, що людського духа не можна знищити та що прагнення до людської свободи не можна перемогти.

Довгі строки ув'язнення, які дістали члени Української Гельсінкської Групи за їхню відважну діяльність, щоб забезпечити Україні більшу свободу, є яскравим доказом нездатности комунізму змагатися з принципами свободи на форумі ідей. Наявне переслідування і ув'язнення українських громадян за їхні намагання користуватися основними правами людини є міжнародною компромітацією Радянського Союзу і доказом, що Радянський Союз не дотримав зобо'язань пошанувати домовлення, втілені в Гельсінкських Угодах.

Відзначаючи цю шосту річницю заснування Української Гельсінкської Групи, поновлюємо нашу рішучість ніколи не забувати про хоробру боротьбу українського народу за його невідємні права і обіцяємо вчинити все, що ми можемо щоб полегшити страждання тих українців, яких переслідує радянська влада за їхні спроби користуватися своїми правами.

Згідно з резолюцією, узгідненою 21 червня 1982 р. (рез. Пал. Репр. ч. 205), Голова Української Гельсінкської Групи

Конґрес уповноважив і зажадав від Президента, щоб проголосити день 9-го листопада 1982 року, в шосту річницю постання Української Громадської Групи Сприяння Виконанню Гельсінкських Угод, Днем пошанування цієї групи.

В цей день пригадки для американців про цінність нашої власної свободи, ми підтверджуємо наші вимріяні надії, що змагання до волі вкінці переможе морально збанкрутовану владу насильства, яка сьогодні відмовляє людські права дуже багатьом у світі.

Тому я Роналд Реґен, президент Сполучених Штатів Америки, оцим оголошую день 9-го листопада 1982 року днем вшанування шостої річниці створення Української Громадської Групи Сприяння Виконанню Гельсінкських Угод.

На доказ цього я кладу свій підпис цього 21-го вересня 1982 року та в році Незалежности Сполучених Штатів Америки двісті сьомому.

Роналд Реґен

Irena Ratushynska

5. **Ratushynska, Irena B.** Born 1954; physicist and poet; arrested September 17, 1982, in Kiev under the charge of "anti-Soviet agitation and propaganda."

8. **Horyn, Mykhaylo M.** Born June 20, 1930; psychologist; former political prisoner (1965-71); sentenced June 24, 1982, in Lviv, to 10 years' Labor camp and 5' years' internal exile for Ukrainian human rights activity.

Петро Верховинець

ПАТРІЯРХ ЙОСИФ ПРО ПЕРЕМОГУ ПІД ВІДНЕМ

віденські святкування стають товчком до перевірки наших історичних підручників та зосередження уваги на основніших дослідах не тільки цієї епохальної події, але й взагалі бувальщини українського народу, яку ми в більшості знаємо з чужих пофальшованих джерел. Ці джерела стараються зменшити, або й промовчати значення України на сході Европи, а всі цивілізаційні, культурні, релігійні й політичні осяги українського народу присвоїти собі.

Вони кажуть, що не ми сторіччями захищали Европу перед дикими ордами, не ми були оборонним муром християнства на сході, що не наше буйне козацтво героїчно боролося з мусулманською навалою і не наші мільйонові жертви та невпинні змагання спинили большевицькі банди від походу на Захід — це все було ділом наших сусідів. Вони спокійно за нашими плечима багатіли та кували зброю, щоб нам, послабленим віковими змаганнями, вбити ніж у спину та пограбувати наші духові та матеріяльні здобутки.

Досі чужі історіографи, зокрема польські, всупереч правді, приписували перемогу під Віднем королеві Собєському та героїзмові польських ґузарів, а промовчували участь і рішальне значення у цій великій баталії козацьких полків.

По глибших дослідах ватиканських тайних архівів виявилося, що козаки на поклик Папи Іннокентія XI станули в обороні християнської віри і блискучо перемогли могутню турецьку армію.

Лист Патріярха Йосифа

Про повищу подію, 6-го грудня 1982 року авторитетно написав наш Патріярх Йосиф до Українського Філателістичного Товариства в Австрії. Наводимо дослівний текст листа: „Записано у ватиканських хроніках, що 2-го лютого 1684 року в Римі відслужено торжественно Богослуження з участю Папи в подяку 'за перемогу, що її осягнули козаки над турками і татарами'. Слова ці залишилися в історії про великий історичний факт, в якому брали участь наші козаки і їхня перемога в 1683 р. врятувала під Віднем Европу. Хоч подія ця великої ваги, на жаль не всім вона відома, не всі усвідомлюють собі те, що долю християнської Европи врятували тоді ми, український нарід, відвагою, військовим хистом козацьких грудей. Тому вітати треба цей почин Союзу українських філателістів Австрії, щоб про цю знаменну подію оборони Европи перед турецькою навалою розказати підкресленням нашої ролі в ній.

Ватиканський хронікар слушно приписує перемогу над турками під Віднем нашим козакам, хоч воювали там різні народи під проводом польського короля Собєського. Коли турецька навала грозила християнській Европі і тодішні політичні провідники в безконечність дискутували, що робити, Папа Іннокентій XI знає, що ані дипломатією, ані конференціями нічого зробити не вдасться. Потрібна вміла, скора і рішуча оборона і цю оборону і перемогу над турками єдино вміють і можуть дати козаки. Тому їх організує, озброює і на оборону християнської Европи висилає. Козаки, не зважаючи на те, що є православної віри, ідуть і діло виконують на славу козацького імени. Один окремий відділ козаків бореться під папськими прапорами! Який глибокий повчальний зміст має ця перемога.

Хай відзначення цієї події в історії Европи пригадає всім про ролю України на межі між Азією і Европою своїм християнством і його чеснотами в українськім серці не лише в минулому, але у майбутній долі Европи".

Спільна дія католиків і православних

Лист Патріярха Йосифа підкреслює наступні важливі історичні моменти: в торжественній Богослужбі з участю Папи дякували не кому іншому, а козакам за перемогу над турками. Козаки врятували Европу. Папа бачив, що тільки козаки були здібні до скорої та рішучої оборони. Не зважаючи на те, що козаки були православної віри, вони без вагання пішли на допомогу оточеним у Відні католикам. Один козацький відділ боровся під папськими прапорами.

І коли, згодом, загострилися релігійні непорозуміння між українськими католиками й православними, то у великій мірі їх спровокувала Москва, яка поневолила Україну і нищила всі ознаки її окремішности та зв'язки з Заходом.

На випадок турецької перемоги під Віднем, турки залили б цілу Европу і вона була би вже центром християнського світу та його шляхетних ідеалів, а під впливом турків служила би ростові ісляму. Та Боже Провидіння інакше зарядило. Козаки, що завжди боронили християнську віру, стали Божим знаряддям і під Віднем врятували Христову Церкву, а теж і Рим — осередок католицької віри.

Лист Патріярха, з основнішим насвітленням ролі козаків під Віднем, заохочує українських істориків більш наполегливо прослідити наше минуле й відтворити правдивий образ колишньої величі України та її невтомної боротьби за вищі релігійно-національні й людські ідеали.

Коли мова про православних козаків, не можна поминути мовчанкою українського православного шляхтича з Бойківщини Юрія Ф. Кульчицького, що своїм безприкладним геройством, як зв'язковий між оточеними віденцями й альянтською армією, яка поспішала з відсіччю, причинився до перемоги під Віднем. За те вдячні віденці зберегли про нього тривалу пам'ять у своїх анналах, у величавому постументі, назві вулиці і в історичних розвідках.

У 1683 році під впливом смертельної небезпеки всі християни Европи, без різниці віровизнання, стали разом до боротьби з ворогом.

Чи не у більшій небезпеці находиться тепер християнство, що його комуністичні ватажки хочуть змести з обличчя землі, а вільну людину здеґрадувати до рівня заляканої робочої тварини? Чи не час усім християнам, а зокрема віруючим українцям, об'єднатися разом до рішального змагу з пекельними силами Кремля?

Віденські святкування є знаменитою нагодою, щоб за допомогою ватиканських джерел зактуалізувати українську справу та підкреслити велике значення України на сході Европи, як аванґард християнства та волелюбних народів. Цієї неповторної нагоди не сміємо змарнувати!

СВОБОДА,

Georg Franz Kolschitzky
(richtig Kulczyzjkyj), geboren zu Kulczyci Schlachotski bei Sambor in Galizien 1640, gestorben in Wien 19. Februar 1694.
Ein Ukrainer, ... Überbringer der Botschaft vom Verteidiger Wiens Grafen Rüdiger Starhemberg an Herzog Karl v. Lothringen 1683. Erster Kaffeehausbesitzer in Wien.
VERLAG DR. NAZAR EMIL SWITLIK, WIEN XI HAUFFGASSE 16
BUCHDRUCKEREI JULIUS LICHTNER, WIEN VIII STROZZIGASSE 41

Український купець Кульчицький перебраний на турка. Гравюра із Відня

Ein Cosac

Ein Kosak - zeitgenössischer Kupferstich (Ende des 17.Jh.); aus der Sammlung von Dr.Alexander Zupnik - Wien

Козак на австрійській ґравюрі із кінця 17.століття; із збірки д-ра Александра Жупника у Відні

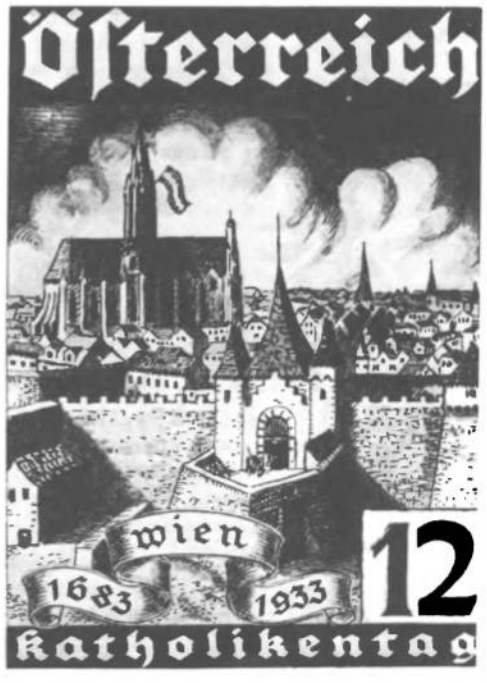

Марка за 12 гр. з видом на місто Відень в році турецької облоги 1683 р.

Турки перед Віднем. 1683 р. (Гравюра.)

ЧЕСТЬ І СЛАВА УКРАЇНСЬКІЙ ПОВСТАНСЬКІЙ АРМІЇ

о. Ю. Катрій ЧСВВ

"СВІТЛО", СІЧЕНЬ 1983

"Дві найкращі любови кожної шляхетної душі — це любов Бога і Батьківщини" — Пій XII

Святкуємо світлий ювілей 40-річчя Української Повстанської Армії (УПА). Це ювілей слави й чести, ювілей геройської любови свого народу, ювілей надлюдських подвигів, жертви й посвяти в боротьбі за права, волю і самостійність України.

У славетній УПА знову віджив і заяснів український лицар княжих і козацьких часів, що своїми грудьми заслонював і боронив Рідну Землю перед усякими наїзниками. Наша славна й геройська УПА на віки записалася золотими літерами в історії визвольних змагань українського народу. Вона назавжди і для майбутніх поколінь яснітиме як легенда, як символ і як заповіт.

УПА — ЦЕ ЛЕГЕНДА

УПА створила легенду, легенду модерного героя-лицаря, легенду вічно-чуйного борця, що кожної хвилини готов на бій, на рани і смерть за свою батьківщину. І перед УПА ми мали славних лицарів-героїв у княжих, козацьких і новіших часах наших визвольних змагань. Та одначе УПА — це унікат в історії українського народу. Її не створив ані свій, ані чужий державний уряд. УПА виросла зі седця й душі нашого народу, жила з народом і боролась для народу. УПА — це властиво український поневолений народ у боротьбі за свої права. УПА була здана тільки на власні сили, чи тут мова про провід, чи вишкіл, чи зброю, прохарчування, санітарну опіку і т. п. Її одинока охорона — це густий ліс і темна ніч та вічна чуйність і поготівля. В організації УПА в усій повноті заяснів геній українського народу, заясніла його велика культура духа та надзвичайна організаційна спосібність.

УПА — ЦЕ СИМВОЛ

УПА — це символ незламної волі українського народу до власного життя, до свободи, до самостійности, до суверенної Держави за всяку ціну й жертву. УПА — це символ нашої національної і політичної зрілости. Тільки національно й політично зрілий народ спосібний створити, зорганізувати та власними силами вдержати цілу армію охотників. УПА — це символ духа жертви, посвяти й любови для рідного краю. До УПА голосилися найкращі сили й доньки українського народу. Йшли вони у квіті віку, йшли як добровольці готові на все: на голод, холод, гоніння, на рани, на муки, на кров і смерть.

УПА — ЦЕ ЗАПОВІТ

УПА — це не тільки легенда і символ, але й заповіт для нас усіх. Цей заповіт, писаний кров'ю, і нас усіх кличе й зобов'язує до діл, до чину, до жертви і посвяти для добра свого народу. Дух жертви й посвяти — це душа народу й душа справжнього патріотизму. Живе дух жертви, живе народ, гине дух жертви, гине народ. Тільки на всенародній жертві й посвяті виростає золота воля народу, виростає власна самостійна Держава.

Так, УПА дала нам усім невмирущу легенду, дала вічноживий символ, дала світлий заповіт. І можна сміло сказати, що легенда, символ і заповіт, що нам дала УПА тоді стануть живою дійсністю, коли ми й наші діти житимемо тими ідеалами, тим духом, тією жертвою, посвятою і любов'ю Рідної Землі й народу, що ними жили й горіли герої УПА. На великодушній жертві нашого народу і його героїв виросте вільна, самостійна й суверенна Україна! Героям слава!

Збудували пам'ятник Воїнам УПА в Пармі

ПАМ'ЯТНИК НА УПІВСЬКІМ ЦВИНТАРІ В ПАРМІ, ОГАЙО, ЗСА, ЗА ПРОЄКТОМ СКУЛЬПТОРА М. ЧЕРЕШНЬОВСЬКОГО. (Фото: Адам Мишталь)

Командир Української Повстанчої Армії — генерал Роман Шухевич — знаний як Тарас Чупринка.

BARD OF FREEDOM

Roman Shukhevych—Taras Chuprynka
(b. 17. 7. 1907, d. 5. 3. 1950)

General, member of the Ukrainian State Government, 1941; G.O.C.-in-Chief of the Ukrainian Insurgent Army (UPA) from 1943-1950, Chairman of the OUN Presidium 1943-45 and of the General Secretariat of the UHVR 1944-50; killed on active service whilst fighting against MVD troops near Lviv, West Ukraine.

Стараннями Громадського Комітету Великого Клівленду здійснено ініціятиву колишнього Упівця Івана Олія ра — «Кума», бо о. шамб. Лев Тимків погодився виділити нову секцію на українськім цвинтарі Свв. Петра і Павла в Пармі на окремий цвинтарик для колишніх вояків Української Повстанської Армії — та побудовано на ньому величавий пам'ятник за проєктом скульптора Михайла Черешньовського.

Написи на пам'ятнику стилізував Володимир Беднарський. Імпозантний пам'ятник виготовлений з чорного арабського граніту, вагою 13 тон, є високий на 13 стіп (4 метри), а цоколь його завширшки 32 цалі (76 сантиметрів). На цім цвинтарі тепер є 60 місць на могили. Вже спочив там голова місцевого Відділу Т-ва Вояків УПА Бл. Пам. Володимир Хома (1916-1978 рр.).

Врочисте посвячення пам'ятника довершили 10-го жовтня 1982 року вісім священиків обох наших Українських Церков у присутності соток громадян і делегатів. Двогодинними врочистостями провадив кол. сотенний «Мар», тепер інж. Степан Голяш з Чікаго. Головою Громадського Комітету був проф. Степан Воляник.

На пам'ятку посвячення випущено 36-сторінкову брошуру під редакцією Софії Бурої. Збірка на покриття коштів будови (30 тисяч дол.) продовжується. З-поза Клівленду найбільше пожертв надійшло з Чікаго, завдяки акції інж. І. Голяша та з Торонта.

Створенням в Пармі Упівського цвинтаря і збудування на нім величавого гарного пам'ятника — найкраще вшановано Українську Повстанську Армію в її 40-річчя. СКі

«ПОСТУП» (XIV)

Дереворіз Н. Хасевича

ВІСТІ З УКРАЇНСЬКОГО ЛІТЕРАТУРНОГО ФОНДУ ІМ. І. ФРАНКА В ШИКАҐО

ПОЗНАЙОМТЕСЬ З УКРАЇНСЬКИМИ ПИСЬМЕННИКАМИ

UKRAINIAN LITERARY FUND

„ЗБЕРЕЖЕННЯ МОЛОДІ — НАЙВАЖЛИВІША СПРАВА", ЗАЯВИВ ВЛАДИКА МИТРОПОЛИТ СТЕФАН ДЕЛЕГАЦІЇ ОЧОЛЕНІЙ ПРОФ. А.АНТОНОВИЧЕМ

Іван Кедрин

ВІЛЬНА ЛІТЕРАТУРА НЕ ЗАСНУЛА

Проголошення висліду 6-го Літературного Конкурсу Українського Літературного Фонду ім. Івана Франка в Чикаґо й роздача нагород в Українському Культурно-Освітньому Центрі в Ебінґтоні, на передмісті Філядельфії, 4-го грудня ц.р., це була подія варта того, щоб присвятити їй кілька окремих уваг. Вона варта того щоб підкреслити її значення, яке далеко виходить поза межі одного міста, однієї країни і тих осіб, які безпосередньо причинилися до її постання. Адже література — це поруч із наукою і мистецтвом одна з головних складових частин культури і коли розвивається література, то це наявний доказ, що не завмирає культура. Коли тепер переживаємо такий трудний, важкий, може навіть трагічний час, що в Україні режим наставлений на національний геноцид, бо на перетворення української нації в один „радянський народ" з російською культурою і мовою, і коли вільний український світ у діяспорі виставлений на невідхильний тиск природної асиміляції, то наявні докази розвитку української культури, в даному випадку її літературної частини, це добрий, це надзвичайно милий доказ, що ми, як культурна нація, живемо і ростемо.

Будьмо щирі: тому 20 років, коли в Україні покотилася славетна хвиля Шестидесятників, що їхнім співцем став Богдан Кравців, (за що плюгавили його в советських пропаґандивних рептильках) — тут песимісти твердили, що за двадцять років замовкне творче літературне слово українців у діяспорі. Аж ось почули ми на тому Вечорі, що в 6-му Конкурсі взяли участь 35 письменників з чотирьох континентів і, що між 45 творами, надрукованими у 1981 році, що їх розглядало журі, були й твори письменників з-поза Залізної завіси. Приявність учасників конкурсу і творів, що їх розглядало журі, це найперший великий позитив.

Наступним поважним позитивом, на який треба звернути увагу, це суми, роздані нагородженим творам, чи пак їхнім авторам. Підрахувавши роздані нагороди за звітом проголошеним у „Свободі" (ч. 232 з 8-го грудня 1982) — роздано готівкою 16,000 долярів. У порівнянні з сумами, що їх дають на подібних американських конкурсах, це звичайно дрібниця, але порівнюючи із бідними нагородами, що їх роздавало перед останньою війною наше славетне Товариство письменників і журналістів ім. Івана Франка у Львові (ТОПІЖ) — то це таки поважні гроші. І коли читаємо, що деякі одиниці і деякі установи дарували на цю ціль по 750 Зенон Петеш), 1,500 дол. („Українська Шадниця" в Чикаго), 3,000 дол., Микола Ценко з Філядельфії), то треба на їх адресу тільки сказати: „спасибі".

Треба сказати „спасибі" таким жертвенним одиницям — філантропам, які стають тут, у вільному світі, душею таких конкурсів, здаючи собі справу з їхньої ваги для української культури, для цілої нації. Таких ентузіястів цієї справи, як Маруся Бек із Дітройту і Адам Антонович з Чикаго — не багато, але вони, славити Бога, є і їхня наявність подає надію, що вони, може надхнуть своїм прикладом і інших, молодших за себе, таких українських поселенців у діяспорі, які — всупереч їхнім власним сподіванням — доробилися тут поважного гроша, частина якого повинна піти й на українську культуру. Прегарним моментом цього і попередніх та подібних їм літературних конкурсів є факт, що вони охоплюють світський і духовний світ і не знають ані вірозизненевих ані партійно-політичних різниць між всіма тими, які причетні до тих конкурсів, як меценати, жертводавці, організатори, автори. Всі воєдино прагнуть розвитку української культури і тієї її складової частини, якою є література.

Один важкий сумнів налягає на душу. Меценати, члени журі і автори — це все зрілі українські люди середущого чи старшого віку. Між нашою молоддю є багато які володіють українською мовою, але більшість із них знає тільки так звану розмовну мову, німці називають це „кюхеншпрахе", кухонна мова. Проте є й такі, які цікавляться розвитком літературної мови. У різних американських високих школах є катедри української мови, є заслужені першорядні професори й професорки. В останніх тижнях професором української літератури у Гарвардському університеті став, мабуть, найкращий шевченкознавець, Юрій Г. Грабович. Не може бути, щоби вони між своїми студентами і студентками не мали також таких талановитих українських молодих людей, які — тепер чи згодом — самі почали б творити. Бо тільки тоді збережеться українська література серед українців на поселеннях — не завдяки меценатам, організаторам, ентузіястам, а завдяки творцям. Це напевне була мрія усіх учасників того Літературного вечора у Філядельфії, приявних там високих духовників і літературознавців з Америки і Канади, і врадуваних авторів, що їх твори нагороджено. Кожний і кожна з них знайшли у тому признанні їхньої творчости підбадьорення до дальших творчих зусиль.

Але найбільшою журбою є — чи вони матимуть наступників у молодшому поколінні українських письменників і письменниць, тих, які піднеслись вище знання „кухонної" української мови, якою можна розмовитись із членами родини, але не можна писати літературного твору. Мрія всіх нас, щоб молоді люди знайшли у собі снагу і бажання писати українські вірші, римовані й білі, ескізи, нариси, оповідання, повісті. Літературний вечір 4-го грудня у Філядельфії був своєрідним чудом — коби такі чуда траплялися більше, також з відмолодженим складом осіб за почесним столом і мій авдиторією.

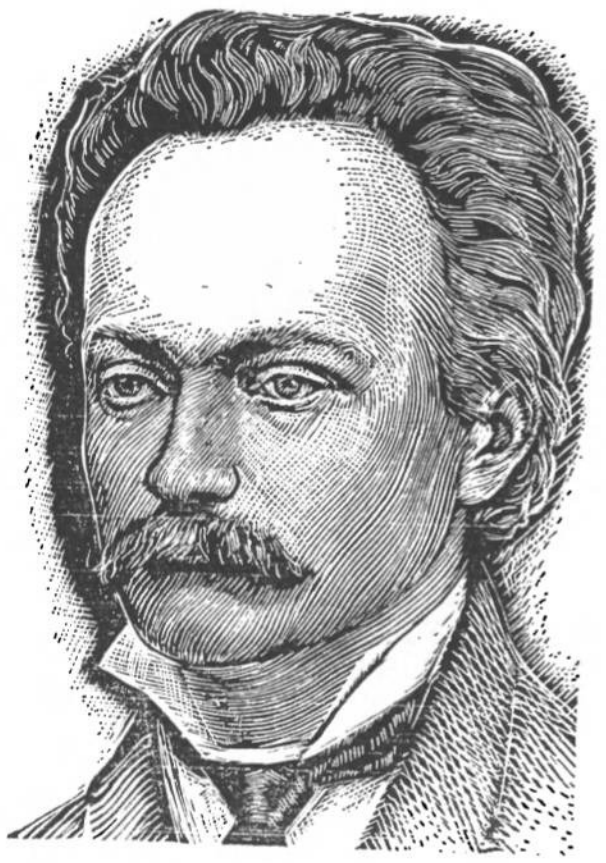

Іван Франко (1856-1916, нар. у Нагуєвичах, біля Дрогобича) — видатний український поет, письменник, драматург і науковець.

Oles Berdnyk

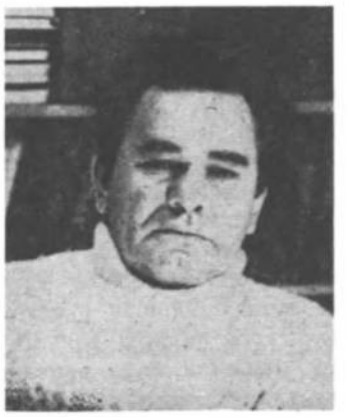

Mykola Rudenko

Богдан Рубчак

Яр Славутич,

Чотири нагороди для Яра Славутича

Протягом одного року (від листопада 1981 до грудня 1982) д-р Яр Славутич, професор української мови й літератури в Альбертському університеті, і визначний український поет у діяспорі, отримав чотири нагороди, а саме:

Перша літературна нагорода в сумі 1,750 дол. за книгу поезій „Зібрані твори, 1938-1978" — від Українського Літературного Фонду ім. Івана Франка в Чікаго (грудень, 1982 р.).

Бібліографічна нагорода ім. Ценків у сумі 300 дол. за велику працю (500 стор. машинопису) „Анотована бібліографія української літератури в Канаді: Канадські книжкові видання. 1908-1980" — від Українського Бібліографічного Конкурсу при УНІГУ (Гарвард, червень, 1982).

Нагорода в сумі 100 дол. за слова до кантати „Завойовники прерій", музику до якої написав композитор Сергій Яременко, — від Українського Музичного Товариства в Америці (наприкінці 1981 р.).

Звання поета-лавреата від Української Могилянсько-Мазепинської Академії Наук — вручення диплому відбулося в червні 1982 р. в Національній Бібліотеці Канади (Оттава).

Українські громади по цей бік океану радіють із успіхів нашого поета, науковця і професора.

Маркіян Ковалюк

Іван Смолій -

Віра Вовк

Любов Коленська

Ганна Черінь

Володимир Барагура

Роман Завадович

Ірина Дибко

ВСІ НА ФРОНТ РОЗБУДОВИ „ЕКРАНУ"

Проголошення висліду РОЗДАЧА ЛІТЕРАТУРНИХ НАГОРОД 6-го Літературного Конкурсу у Філядельфії

Під час Літературного Вечора

Правління Українського Літературного Фонду ім. І. Франка в Чікаго поінформувало через нашу пресу українську спільноту у вільному світі (а також в Україні через Голос Америки і Канади), що проголошення висліду Шостого Конкурсу і роздача нагород відбулася у Філядельфії на Вечорі Української Літератури 4 грудня минулого року. Вечір відбувся в залі Українського Освітньо-Культурного Центру з гарним успіхом завдяки Діловому Комітетові, що складався з відомих громадських діячів Філядельфії, які з завзяттям і повною посвятою працювали спільно з Правлінням Літературного Фанду в Чікаго.

Діловий Комітет очолював проф. Леонід Рудницький. Обов'язки секретаря зразково сповняв п. Ярослав Климовський, йому допомагав член Ділового Комітету п. Іван Шупаківський. Мистецьку програму організував і нею справно проводив мистець сцени Волод. Шашаровський. Фінансову референтуру очолив п. Микола Кавка (Мамай). Редактор Мстислав Дольницький очолював пропагандивну секцію. Співпрацювали з ним секретар Я. Климовський, ред. З. Снилик зі „Свободи", д-р Б. Романенчук і ред. Уляна Любович. Організаційним референтом був наш фундатор найвищої нагороди д-р М. Ценко.

Блаженніший Патріярх Йосиф переслав своє Благословення для письменників, членів журі, жертводавців та організаторів Фонду. Також і наші оба Митрополити — Їх Блаженство Мстислав, Архиепископ-Митрополит Української Православної Церкви і Архиепископ-Митрополит Української Католицької Церкви в ЗСА Степан, на прохання Правління УЛФонду переслали свої Благословення і обняли патронат над нашою імпрезою. Владика Василь Лостен і Роберт Москаль теж передали своє благословенство і обіцяли повну підтримку нашому Фондові.

До співпраці Правління Фонду запросило: Український Католицький Університет — Філію у Філядельфії, Український Вільний Університет, Об'єднання українських письменників „Слово", Раду для справ культури при Секретаріяті СКВУ і Український Освітньо-Культурний Центр у Філядельфії.

Почесний Комітет очолювали оба наші Митрополити. До почесного Комітету були запрошені: голова СКВУ — мгр. І. Базарко, Рада Культури при Секретаріяті СКВУ — д-р Б. Стебельський, Філія УКУ — д-р Л. Рудницький, УВУ — д-р В. Лев, Український Каледж СС. Василіянок — преп. Сестра Міріям, члени журі: проф. Г. Лужницький, проф. Наталія Пазуняк, інж. Лідія Бурачинська, Світова Федерація Українських Жіночих Організацій — п. Марія Харина, Об'єднання Письменників „Слово" — д-р Остап Тарнавський, голова ОМС — Євген Левицький, голова АДУК — Оксана Керч, Літературно-Мистецький Клюб — д-р Петро Клюк, Централя Укр. Муз. Інституту — проф. Наталія Котович, Філія Муз. Інституту — Анастазія Жилава, ОМУА — проф. Петро Мегик, Українська Мистецька Студія — Юрій Гура та Лавреати наших Конкурсів — письменники Іван Смолій, Марта Тарнавська, Міра Гармаш і Волод. Кузів.

Цей VI-тий Конкурс Українського Літ. Фонду був найбільшим з усіх дотеперішніх Конкурсів, з найвищими нагородами. Окремо були нагороджені прозові твори і окремо поетичні. Конкурс був поширений на найкращий твір в чужій мові і на один найкращий історичний твір. Була призначена одна нагорода за найкращий музичний твір для відзначення 100-ліття народження проф. Станислава Людкевича.

Участь у Вечорі взяли: Митрополит Степан, голови і представники центральних і місцевих установ та любителі і симпатики української літератури, як також й меценати та жертводавці, разом приблизно 200 осіб. Літературним Вечором справно проводив проф. Л. Рудницький.

Вечір започаткував молитвою Митрополит Степан. Вступне слово виголосив проф. Адам Антонович, голова УЛФонду. Після нього слово привіту виголосив голова Ради для справ Культури при Секретаріяті СКВУ, д-р Б. Стебельський. Третім доповідачем був голова Журі, проф. Г. Лужницький. Останнім виступив з коротким словом проф. Л. Рудницький.

Наприкінці свого слова проф. Г. Лужницький прочитав вислід Конкурсу. Опісля голова Журі й голова УЛФонду вручили приявним нагородженим письменникам нагороди. Найвищі нагороди двом письменникам з-поза залізної заслони (у висоті 3500 дол.) вручив д-р М. Ценко на руки голови УЛФонду.

Мистецькою частиною програми проводив з великим хистом артист Володимир Шашаровський. В першій точці програми виступив скрипковий ансамбль учнів УМІ під кер. проф. Анастазії Жилавої. Він виконав дуже дбайливо в'язанку народних пісень при форт. супроводі Роксоляни Гарасимович. В другій точці члени Театральної Студії Молоді під проводом і з участю свого учителя, В. Шашаровського, прекрасно виконали монтаж віршів І. Франка. Мистецьку програму закінчила відома співачка Юлія Шашаровська відспіванням трьох пісень у форт. супроводі Галі Мазурок - Рей.

Останню частину програми — смачну перекусу, як і декорацію залі і прибрання столів для гостей приготовили пані і панове — співробітники Українського Освітньо-Культурного Центру під „командою" голови, д-ра О. Черника. При цьому годиться підкреслити, що д-р Черник може послужити всім нам, як зразок громадського діяча. Д-р Черник без найменшого вагання погодився відпустити залю зовсім даром для нашої імпрези та взяв на себе добровільно обов'язок обслужити також зовсім безкорисно наших гостей зі своїми співробітниками. Це стверджує, що доктор О. Черник не тільки вміє наказувати. Він виявився і першим у праці приготування залі на наш вечір. Його приклад відданої праці для установи активізує симпатиків Українсько-Культурного Центру. І треба вірити, що д-р Черник зі своїми співробітниками потрапить в скорому часі сплатити всі фінансові зобов'язання, що обтяжують цю загально українську установу філядельфійської громади.

Письменник Іван Смолій, нагороджений першою нагородою, подякував членам Журі за оцінку його твору і за нагороду. При цій нагоді прочитав свою сатиру на письменників, написану ще в Німеччині, які створили свою організацію „Мур".

Також треба згадати, що учасники вечора на початку програми вшанували мовчанкою наших письменників, членів і голов Журі, жертводавців і співробітників та членів Правління Фонду, що відійшли у вічність.

У слові подяки на закінчення програми вечора голова Правління Фонду подякував нашому Блаженнішому Патріярхові і обом Митрополитам та Владикам за їхне Благословення і протекторат, всім членам Літератур. Журі, Діловому Комітетові, виконавцям програми, українській пресі, отцям парохам та керівникам всіх радіопередач за їхній безкорисний вклад праці для успішного переведення нашої імпрези. Також зложив щиру подяку всім жертводавцям, що їх прізвища проголосив на цьому вечорі фінансовий референт Філядельфійського Відділу УЛФонду, п. Микола Кавка.

Голова УЛФонду також проголосив VII-мий Літ. Конкурс, що має відбутися за три роки. Конкурс має бути поширений на драматичні твори і переклади. На VI-му Літер. Конкурсі роздано нагороди в сумі майже 17,000 дол. Висота нагород буде піднесена на VII-му Конкурсі, якщо наша українська спільнота допоможе фондові своїми пожертвами.

Успішний і багатий програмою Вечір Української Літератури закінчив молитвою Владика Митрополит Степан.

До цього обширного звіту про підготову і переведення VI Конкурсу слід додати, що голова Правління Фонду відбув дві десяти-денні поїздки до Філядельфії, де двічі відвідав з Діловим Комітетом нашого Митрополита, багатьох представників установ, редакцію „Америки", провідників центральних, окружних і місцевих організацій. Він просив до співпраці і піддержки Фонду. При цій нагоді оглянув кілька церков, приміщення громадських і наукових та культурних і фінансових установ, оглянув спортові споруди і дім Спорт. Т-ва „Тризуб", що є найкращі зі всіх спортових споруд наших спортових Т-в у вільному світі.

Для поінформування читачів „Екрану" плянуємо на його сторінках вмістити всі промови, всі світлини письменників-учасників Конкурсу і жертводавців та членів Журі і виконавців мистецької програми Вечора Української Літератури у Філядельфії.

Діловий Комітет погодився продовжити свою працю. Він має відчинені конта в обох Українських Касах, де просимо складати свої пожертви на 7-мий Літ. Конкурс. Також приємно нам поінформувати всіх симпатиків нашої літератури, що на прохання секретаря Ділового К-ту п. О. Соловій, власник Мева Фото Студіо, виконав повний кольоровий фільм з цілого Вечора. Вже в короткому часі всі українські громади зможуть його оглянути. Фільм закінчується півгодинним додатковим монтажем для вшанування пам'яті артистки Язичинської — Климовської.

Адам Антонович

були проголошені імена нагороджених і відмічених авторів

Голова журі 6-го Конкурсу УЛФ, д-р Г. Лужницький дав характеристику надісланих на Конкурс творів, відмітивши зокрема жанр сатири, та проголосив такий вислід 6-го Конкурсу УЛФ:

Проза. 1-ша нагорода: Іван Смолій — «Неспокійна осінь», 1,750 дол.; 2-га нагорода: Любов Коленська — «Дзеркала», 1,200 дол.; 3-тя нагорода: Степан Ткачук — «Нічия пора»/Букарешт/, 750 дол.

Поезія. 1-ша нагорода: Яр Славутич — «Зібрані твори», 1,750 дол.; 2-га нагорода: Віра Вовк — «Меандри», 800 дол., Ганна Черінь — «Слова», 800 дол.

Твори для дітей і молоді. 1-ша нагорода: Володимир Барагура — «Меч і книга», 1,000 дол.; 2-га нагорода: Роман Завадович — «Карпатський чарівник», 750 дол.; 3-тя нагорода: Ірина Дибко — «Білий орел», 500 дол.

За праці чужою мовою з української тематики. Одна нагорода: Богдан Рубчак — англомовні есеї про «Тіні забутих предків» М. Коцюбинського і за два есеї про Т. Шевченка, 1,500 дол.

За працю з історії України /Українське Історичне Товариство/ одна нагорода: Степан Мішко — «Нарис історії Руси-України»/зредагував і доповнив О. Домбровський/, 1,500 дол.

За твори українських письменників в Україні. Олесь Бердник — проза, 1,750 дол.; Микола Руденко — поезія, 1,750 дол. Відмічено Миколи Холодного «Про душу в пісні та про пісню в душі».

Відмічено твори: Остап Тарнавський — «Камінні ступені»; О. Михайлів — «Лисовичі»; Дмитро Нитченко-Чуб — «Люди великого серця»; Микола Палій — «Романтична Україна»; Оксана Черниш — «Тернистим шляхом»; Іван Боднарчук — «До рідних причалів»; Анатоль Галан — «Танець на линві»; Леся Богуславець — «Який Сава, така й слава». Поезія: Марта Тарнавська — «Землетрус», Олекса Гай-Головко — «Поетичні твори»; Володимир Біляїв — «По той бік щастя»; Світлана Кузьменко — «Вічний проростень»; Федір Коваль — «Спудеї»;

За твори для дітей і молоді: Леонід Полтава — «Над Блакитним і Чорним Морем»; Світлана Кузьменко — «Півникова пригода». Англомовна література: Наталія Кононенко — «Думи», есей про українські думи.

СПИСОК ч. 4 ЖЕРТВОДАЦІВ на 6-ий КОНКУРС УЛФонду

3,000 дол. д-р М. Ценко з родиною (Філядельфія, Па.)
200 дол. д-р Р. Смик **175** мгр. В. Ничай
150 Кред. Кооп. „Самопоміч" (Філяд.)
100 Анна Білинська, інж. І. Білинський, д-р Г. Лозинський
30 Мотря Фаринич (Торонто)
20 В. Снігурович

СПИСОК ч. 1 ЖЕРТВОДАВЦІВ на 7-ий КОНКУРС УЛФонду

500 Фалина Кульчицька (Дітройт)
200 Франка Дахнівська
100 мгр. М. і Р. Турянські, УККА-Філія Мілвокі
25 Петро Хома

Пожертви, зложені у Філядельфії — 4 грудня 1982

515 Збірка датків під час імпрези
200 Кред. Кооп. „Самопоміч"
120 Богдан і Христина Турченюки

(Продовження на стор. 23

ГЕТЬМАН ІВАН МАЗЕПА І ЙОГО ДЕРЖАВНИЦЬКІ ІДЕЇ

Коли народився гетьман Іван Мазепа, точно невідомо. Рік його народження між 1629 і 1632 роками. Немає теж певних відомостей про його освіту. Одні історики впевняють, що Мазепа студіював у Київській Петро-Могилянській Академії, другі, що в Єзуїтській Колеґії у Варшаві, інші твердять про його науку за кордоном. Точно й невідоме місце його могили в Ґалаці, бо її знищено.

Російська церква в Москві і українське духовенство в Глухові, очолене митрополитом Йосафатом Кроковським, підпорядковане в ті часи московській церкві, головою якої фактично був цар Петро 1-ий, на наказ того царя, проголосило на гетьмана Івана Мазепу — людину глибоковіруючу і полум'яного українського патріота — найтяжчу церковну кару — анатему. В тексті тієї анатеми, яку потім щороку повторювано по всіх соборних церквах Російської імперії в неділю православія, гетьмана називано: "бунтовщік, ізмєннік івашка мазепа, второй іуда, раб, син погібельний діявол правий, а не человєк, треклятий, іже оставіл хреста господня і господа".

Ці слова, писані всі з малої букви, взято з московського "Пособія к ізученію устава Богослуженія, СПБург 1900 г.".

Тогочасні портрети гетьмана Івана Мазепи тим же наказом Петра 1-го всюди було знищено.

Мазепині писані твори, обдаровані його великим літературним, поетичним і музичним хистом, також мали бути знищені і переслідувані.

Московська цензура ввесь час слідкувала і слідкує і по цей день за всім тим, де згадується навіть єдине слово "Мазепа". Наприклад, в журналі "Русская Старіна" 1903 р. XII, стор. 688-9 в замітках "Матеріяли по історії цензури" читаємо, що в 1852 р., то є через 143 роки після смерти гетьмана Мазепи, цензура царя Миколи 1-го покарала головного редактора часопису "Ст. Петербургскія Вєдомості" за прихильну новинку про модний у тих часах у Парижі танок, що звався "Мазепа", бо — "це ненависне для кождаго русскаго імя злочінца, даже в приміненію к танцу, не могло с чувства вєрноподданной ревності, подлежать даже найменьшей похвалє".

Здавалось, отже, що всі сліди навіть про саме існування колись гетьмана Івана Мазепи назавжди мало бути затерто.

А між тим, велич його історичної постаті і його ідей є безсмертні. Його ім'я належить до найбільш популярних героїв світової літератури, музики і малярського мистецтва. Байрон, Іґо, Пушкін, Словацкі, Верне, Булянже, Ліст, Чайковський, Пейн, Ґотшаль, Маврер, Педротті, Мінгаймер, Педрелі, Гуґо, Фітінґов, Сокольський, Ґрандваль, Неріні, Пізетті, Рут Гіпс, Паульс — ось імена 22-ох мистців слова, музики й пензля, представників різних націй, що увіковічнили своїми творами ім'я нашого гетьмана. Про українських авторів не згадуємо. Його ім'я переступили межі Батьківщини і межі Европи. Навіть в Америці є міста, названі його іменем, в Чікаґо в 30-тих роках цього століття існувало товариство під назвою "Лицарі Мазепи", що видавало журнал "Мазепинець" в латинській транскрипції, але українською мовою.

***

Гетьман Іван Мазепа походив з православної шляхти на Білоцерківщині. Батько його Степан був Білоцерківським отаманом і власником села Мазепинець. Мати з роду Макієвська, повдовівши, постриглась в черниці.

В р.р. 1649-1652 Мазепа був на королівському дворі, де навчився дипломатії й пройнявся аристократичним духом, що відзначав усе своє життя. Зразу як королівський паж, відтак, як старшина для особливих доручень, Мазепа приймав участь у королівських місіях до гетьманів Виговського, Ю. Хмельницького і Тетері. У році 1663 в часі походу короля Яна Казиміра на Україну, Мазепа покинув службу королівську і вступив на службу до гетьмана Петра Дорошенка як сотник прибічної ґвардії, пізніше став генеральним осаулом, а потім і генеральним писарем. Пізніше служив у гетьмана Самойловича як "гетьманський дворянин" та генеральним осаулом.

25 липня 1687 року Мазепу обрано Гетьманом України зі столичним осідком у Батурині. Вирішальними чинниками у виборі його гетьманом були його освіта, дипломатичний хист і незрівняне мистецтво з'єднувати собі людей. Усю свою владу й силу спер Мазепа на козацькій старшині, але обороняв теж права простолюддя перед надужиттям бешкетами і насильством московських залог. В універсалі 1696 р. гетьман став рішуче в обороні тих, що "шаблею і кров'ю своєю завоювали землю, на якій живуть і працюють".

У виїмково важких умовах Мазепа, завдяки небуденному талантові, знанню людей і розумінню обставин, зумів утриматись на поверхні тодішньої розбурханої епохи, пробувши гетьманом аж 22 роки. Наявні зразки анархії і хаосу сусідніх держав, як теж прикрі досвіди застосування занадто широкого демократизму в устрою Козацької Держави повели його по лінії монархізму. Майбутнє України Мазепа бачив у сильній владі старшинської верхівки з гетьманом, як спадковим монархом на чолі. Працював безупинно над культурно-економічним піднесенням країни, бо бачив у тому єдину запоруку тривалости державного устрою і добробуту. Тому будував величаві церкви і манастирі, підтримував шкільництво, опікувався торгівлею й промислом та став найбільшим меценатом мистецтва. Мазепа боровся за молоде покоління, щоб звільнити його від духовного скалічення, як результату минулої доби Руїни. В цім змаганні з фатальним нутром тодішньої епохи полягає титанічна велич Мазепи. Це було генеральною лінією культурного будівництва гетьмана. Це свідчило про його феноменальну історичну далекозорість. Слідів його культурної діяльности не вспіла затерти навіть московська нагінка на його ім'я та анатема, що розшаліли в Україні після Полтавської катастрофи.

закінчення в наст. числі

Антін КУЩИНСЬКИЙ

МОЛОДА УКРАЇНА

Д-р Роман Смик

ІСПИТ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЗРІЛОСТИ

У вересні 1983 року мине 300 літ як альянтська армія християнських держав Европи визволила столицю

UBSV - Sonderpoststempelkatalog

тодішнього християнського Заходу — Відень від великої турецької навали, зламала отоманську потугу та охоронила християнський світ від грядучої заглади. Велику ролю відіграв в акції монтування протитурецької оборони Папа Іннокентій XI та головнокомандуючий альянтських військ король Собєський, що в його армії були численні козацькі з'єднання. Вони, до речі, причинилися у значній мірі до блискучої перемоги. Юрій Франц Кульчицький особливо вписався в історію героїчної довготривалої облоги Відня, бо зумів передертися через турецьку облогу та повідомити командування австрійської армії про незавидне положення в столиці.

На жаль, дотеперішні історичні публікації зовсім промовчують ролю Кульчицького та козацьких з'єднань у визволенні Відня від турків. Поляки вже в 1981 році видрукували і поширювали філателістичні поштівки, що голосять світові, що „першу каварню в Відні відкрив у 1684 році поляк Єжи Кульчицкі". Саме тепер появилися три інші публікації, всі, до речі, промовчують ролю козаків в обороні Відня. Одна з них називає Кульчицького „неіснуючою особою", що її собі видумали „малоросіяни", а в армії короля Собєського, мовляв, не було ніяких козаків.

Союз Український Філателістів Австрії (СУФА) взяв на себе важке завдання спростувати ті брехні та заступити їх історичними фактами, особливо на підставі недавно відкритих нашими отцями Василіянами в дотепер тайних ватиканських архівах документів. Мала жменька віденських українців, згуртованих у СУФА, вже від 15-ти років організовано декілька разів до року влаштовує філателістичні виставки, видає спеціяльні двомовні поштові штемплі, уряджує пропаґандивні імпрези, концерти, виступи в радіо та спільно з парафією св. Великомучениці Варвари награє пластинки, завданням яких є репрезентувати добре українське ім'я на чужині. То дуже ефективна українська амбасадорська праця, бо СУФА зумів добитися великих успіхів та ввійти в тісний контакт з чільними діячами австрійського політичного життя, чого не вдалося зробити ніде в світі.

СУФА приготовив документальну працю про участь козаків в обороні Відня. Усе готове до друку, тільки бракує фондів, щоб видати 160-сторінкову двомовну українсько-німецьку працю з додатковим англомовним резюме. Друк має коштувати 10,000 долярів, зібрано покищо 4,000 й тому не можна було здати праці до друку. На звернення СУФА в пресі ціла діяспора відгукнулася сумою ...20 долярів. Сподівання СУФА на обіцяну допомогу

СВОБОДА,

ВЕЛИЧАВЕ СВЯТО

В ПАРОХІЇ СВ. О. МИКОЛАЯ В ТОРОНТІ

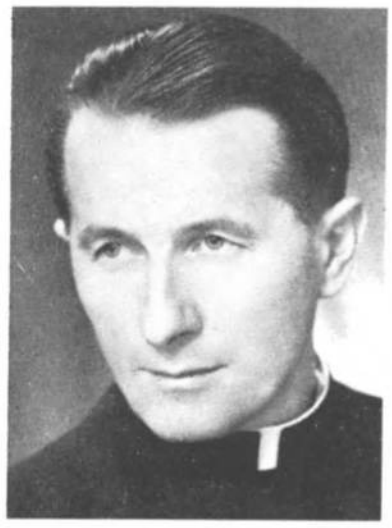

о. мітрат Іван Сяротинський

Неділя, 12-го квітня 1981 року була для торонтонської громади, а для Свято-Миколаївської парохії зокрема, особливим святом. Особливим тому, що за ревну й віддану нашій Церкві працю та за особисті чесноти Преосв. Владика Кир Ізидор підчас Архиєрейської Святої Літургії надав парохові цієї парохії, о. крил. Іванові Сиротинському, відзначення мітрофорного протопресвітера, що його цією почестю наділив Блаженніший Патріярх Йосиф.

Особливим було це свято ще й тому, що всі — парохіяни і приходящі — були через вісімнацять років свідками його постійної й наснаженої праці — як душпастиря, пароха, учителя, опікуна школи ,духовного опікуна церковних організацій і Пласту, співпрацівника редакції „Нашої Мети", члена редакційної колегії журнала ,Нива", а понадусе як гідного наслідника першого незабутнього мітрофорного протопресвітера пок. о. д-ра Б. Липського.

Тому відзначення його в поведінці такої скромної особи дало українській громаді вдоволення, що його довголітня віддана душпастирська праця знайшла признання передовсім Блаженнішого Патріярха й нашого Владики.

Архиєрейську Літургію відправив Преосв. Кир Ізидор в сослуженні о. мітрата П. Хомина, о. крил. І. Сиротинського, о. крил. М. Стефанова та о. крил. Р. Набережного при настроєвому співі Церковного Мішаного Хору під управою проф. І. Ковалева. Перед „Іже Херувими відбувся чин ставлення в сан мітрофорного протопресвітера, під час якого о. І. Сиротинський одержав мітру і жезл.

Після Св. Літургії відбулася Святочна Трапеза в заповненій по береги церковній залі. Після молитви Церковний хор відспівав „Сей день, єгоже сотворив Господь", а опісля дівочий хор „Веснівка", який щойно повернув з дуже успішного турне по більших українських осередках Англії, виконав під управою К. Зорич-Кондрацької три пісні та Многоліття й склав побажання та дарунок. Від Свято-Миколаївських Курсів Українознавства вітала о. мітрата учениця Ганка Гарух та теж вручила дарунок від школи.

В офіційній частині трапези виступили цілий ряд представників різних організацій, які вітали новопоставленого о. мітрата та висловлювали вдоволення з приводу його відзначення. По черзі промовляли: Олександра Миндюк — голова Відділу ЛУКЖ, Богдан Крамарчук — голова відділу БУКК, о. д-р Ю. Федорів — від парохіяльного духовенства, Степан Бабяк — від організації Лемків Канади й Запомогового Братства св. О. Миколая, інж. Роман Копач — від Організації Української Молоді „Пласт", радний Василь Бойчук — від Торонтонської Міської Ради, Юрій Шимко — посол до Онтарійського Провінційного Парляменту, д-р Микола Кушпета — голова Крайової Управи БУКК та п. Іван Новосад — президент Централі Комітету Українців Канади, який в тому часі відвідував Онтарійську провінцію. Владика Кир Ізидор в своєму слові вказав на велику ролю, яку відіграло українське духовенство в житті українського народу, головно завдяки довірю і піддержці мирян. На закінчення виступив зі словом о. мітрат І. Сиротинський та з питомою йому скромністю згадав деякі життєві обставини та осіб, які допомагали йому в його житті, а передовсім в його душпастирській праці. Це все, — сказав він, — ласки Божі, за які він усе буде старатися віддячитися Господеві.

Молитвою і співом закінчено це незабутнє свято. Присутні підходили до о. мітрата ще з особистими побажаннями та розходилися з надією, що ласкавий Господь наділить о. пароха ще многими-многими літами.

О. Клюфас
«НАША МЕТА»

Ані одна дитина не сміє остатися поза рідною школою!

ТВІР П. АНДРУСЕВА Є ОФІЦІЙНОЮ КАРТИНОЮ ДЛЯ ВІДЗНАЧЕННЯ 1000-ЛІТТЯ ХРИЩЕННЯ РУСИ-УКРАЇНИ

Митець Петро Андрусів перед своєю картиною Хрещення України. — Світлив д-р Р. С. Голінт. 15. 11. 1981

Петро Андрусів: „Хрищення Руси-України". (Всі права застережені, передрук картини дозволений тільки за писемним дозволом Митрополії УКЦ у Філядельфії).

Проф. Петро Зінченко

ПРОФЕСОР ПЕТРО І. ЗІНЧЕНКО
1893-1968

Уродженець Полтави, з козацької старої родини, громадянин український патріот, учасник Українських Військових З'їздів і організатор Українського Війська, всесторонньо талановита людина, мистець-маляр, знавець театрального мистецтва, знаменитий режисер. Всюди, на Рідних Землях чи там, кудою кидала в життю його химерна доля, на еміграції в Німеччині чи в останньому періоді його активного життя в Америці, на терені нашого Чікаго, Покійний оставив незабутні сліди небуденного таланту, щіплюючи у своє окруження любов до України і її славного минулого, рівночасно розбуджуючи і плекаючи замилування до малярства, театрального мистецтва та інших ділянок мистецтва.

Зокрема багато праці присвятив Він для української молоді, в Чікаго головно серед нашої сумівської молоді, де найшов вдячне поле до улюбленої праці протягом довгих літ. Про цю небуденну Людину, якої пам'ять не повинна і не може загинути, помістимо у наступних числах нашого „Екрану" окрему статтю-життєпис з приводу 90-ліття народження професора Петра Івановича Зінченка та 15-річчя його смерти в Чікаго.

Редакція „Екрану"

ПРОФЕСОР ПЕТРО І. ЗІНЧЕНКО

Петро Кардаш

НОВИНА НА КНИГАРСЬКИХ ПОЛИЦЯХ!

В Англії вийшла монументальна праця М. Давиденка **«Теорія політичної економії»**, що є в українській мові першим твором на цю тему взагалі. Встановлено економічні закони в науці політичної економії, що надає цій книзі важливого значення як наукового твору. В цій праці відзеркалюється класовий принцип організації суспільства, тому вона є дійсно цінною для кожного суспільно-громадського діяча та наших науковців зокрема. На цю книжку наша громадськість вже давно чекає. Тепер можна її набувати по українських книгарнях Канади і Америки по надзвичайно дешевій ціні, бо тільки 30 доларів, беручи під увагу цінність книжки на 725 сторінки у твердій оправі.

Питайте за нею в книгарнях, або замовляйте прямо у автора:

Mr. M. Davydenko
10 Leysfield Rd.
London, W. 12, Gr. Britain, Europe

або у висилковій книгарні «Вільного Слова».

ГОТУЄТЬСЯ ДО ДРУКУ ВИДАННЯ, ЯКОГО В НАС ЩЕ НЕ БУЛО — «УКРАЇНА І УКРАЇНСЬКИЙ НАРОД»

Книжка-альбом — великого формату, люксусово оформлене видання містить понад 250 кольорових фотографій з України й українських поселень у світі; тексти англійською мовою.

В альбомі славнозвісні культурно-історичні пам'ятки України: Софійський Собор, Києво-Печерська і Почаївська лаври, собори і церкви, фортеці і могили, вікопомні місця і пам'ятки з минулого України, пам'ятники визначним постаттям українського народу — Т. Шевченкові, І. Франкові, Л. Українці, І. Котляревському, М. Лисенкові; українські міста — Київ, Львів, Чернігів, Ужгород, Харків, Полтава, Чернівці, Одеса, Запоріжжя й інші; традиційні ярмарки — Сорочинський на Полтавщині і Косівський на Гуцульщині, народне образотворче мистецтво — вишивка, тканина, різьба, кераміка; картини з українського побуту.

З життя української еміграції: розселення, кількість людности, матеріяльно-духовні надбання — культурно-релігійні інституції та громадські установи.

Книжка-альбом розповідає про Україну й український народ мовою мистецтва, витвореного українським народом, а переданого в книжці-альбомі високоякісними кольоровими картинами.

У написанні текстів і оформленні ілюстрованого матеріялу беруть участь понад шістдесят осіб.

Про точніші інформації просимо писати на адресу:

Mr. P. Kardash **OAK PARK, VIC. 3046**
74 Snell Gr. **AUSTRALIA**

М. Давиденко

Іван Недільський

Появилися твори І. Недільського

Нью-Йорк. — Твори померлого кілька років тому в Нью-Йорку відомого композитора Івана Недільського, уродженця Західньої України, вийшли заходами Української Музичної Фундації в Ірвінґтоні, Н.Дж., за редакцією д-ра Ігоря Соневицького. Обкладинку до першого збірника зладив мистець Святослав Гординський.

Сл. п. Іван Недільський є автором популярної пісні «Засяло сонце золоте» та багатьох інших патріотичних пісень. У першому збірнику опубліковано їх лише шість. Збірка на дальші видання триває, і цим займається згадана УМФундація.

Фундація просить продовжувати висилку грошевих пожертв на адресу: Ukrainian Music Foundation 29 Clinton Terr, Irvington, N. J. 07111; тел.: (201) 375 5689.

Твори І. Недільського можна замовляти пишучи на адресу: Olena Melnychuk, 12 Claremont Pl. Cranford, N. J. 07016; тел.: (201) 276-3196.

Ярослав Гаврилюк — диригент

У 30-ТИЛІТТЯ ХОРУ "ДІБРОВА" ПРИ ВІДДІЛІ СУБ У БРАДФОРДІ

30-ЛІТНІЙ ЮВІЛЕЙ ХОРУ „ДІБРОВА"

4-го і 5-го жовтня 1980 р., — ці дати залишилися в житті української громади Брадфорду і околиці гарним і тривалим спомином, бо в тих днях чоловічий хор „Діброва" під керівництвом невтомного маестра Ярослава Гаврилюка відзначував 30-ліття творчої праці на ниві українського хорового мистецтва.

Хор „Діброва" від самого початку свого існування веде свою діяльність при Відділі СУБ, який через 30 років стоїть на сторожі українського мистецтва, і несе корисну працю не тільки в Брадфорді й окрузі, але дуже часто виступає в різних частинах Великобританського терену, а втому й для господарів цієї країни і на різних фестивалях міжнародного характеру.

Шана і вдячність належить всім хористам, які співали колись в хорі „Діброва", а особливо тим, котрі від самого початку аж дотепер віддають ввесь свій вільний час на службу української пісні, української культури.

У 30-ий Ювілейний рік хору „Діброва" хочемо висловити великі признання і пошану невтомному маестрові Ярославові Гаврилюкові за його безперервну мистецьку працю на протязі 30 років.

Щасти Вам Боже!

На світлині хор „Діброва" в час 30-літнього Ювілейного святкування, посередині маестро Ярослав Гаврилюк і молодий піяніст Ярослав Шутка. Ювілейні грамоти вручав кожному хористові представник Централі СУБ, п. М. Захарчук. Проект і мистецьке оформлення виконав молодий мистець Ярослав Дучин, а Ювілейну медалю виготовив безкоштовно професійний молодий золотар Мирон Гунька. Фото — М. Кіселичник, а мистецьке оформлення світлини виготовив молодий скульптор, Михайло Федишин.

Данило Сяяк

ЧИ ВИ ВЖЕ Є ПЕРЕДПЛАТНИКОМ „ЕКРАНУ"

20. ←

українських фінансових установ зовсім не виправдалися, а тільки завдяки особистим зв'язкам та наполегливости голови СУФА ред. Бориса Ямінського та одного з членів пощастило зібрати 40 відсотків потрібної суми. Кошти друку в січні 1983 року будуть підвищені на 10 відсотків. Сам президент австрійської держави д-р Кірхшлєгель згодився написати передмову до цього видання і сумніваюся чи будь-яке товариство добилося такого успіху. На святкування 300-ліття приїде до Відня теж Святіший Отець Іван Павло II.

Якщо на протязі кількох тижнів не можна буде зібрати потрібних 6,000 доларів, то нагода направити історичну правду та привернути добре ім'я українців мусітиме чекати хіба нових 100 літ аж до 400-ліття. Вірю, що українська спільнота вирветься зі сну байдужности та таки в останній хвилині прийде на допомогу. Прошу висилати свій даток на таку адресу: Ukrainischer BSV in Oesterreich, Schoenlaterngasse 7/8, A 1010 Wien, Austria.

19 ←

Пожертви, зложені у Філядельфії — 4 грудня 1982

100 Впреосв. Митроп. Кир Степан Сулик, Преосв. Кир Роберт Москаль, о. митрат Мирослав і Марія Харини, В. і Л. Кий, Ярослав Климовський (на пам. дружини Івании), проф. Наталія Котович, СУК „Провидіння", Т-во „Рідна Школа", УКУ - Філія у Філядельфії, д-р Б. А. Філіпчак (Пасейк), Іван Щупаківський Микола і Володимира Кавки

50 о. шабл. д-р Іван Біланич, ред. Мстислав і Тамара Дольницькі, Євген і Віра Левицькі, Олександер Луцький, д-р Володимир і Стефанія Пушкар

25 Лев і Анастазія Ганусяки, проф. Анастазія Жилава.

СКЛАДАЙТЕ ПОЖЕРТВИ НА ЛІТЕРАТУРНИЙ ФОНД ІМ. І. ФРАНКА В ШИКАҐО

20 Лео Д. - Ірина Кушнір, Мелітта і Орест Мартиновичі

15 Марія Степова-Карп'як

10 Мирослав і Марія Лабуньки, А. І. Луцький

Маг. Ярослав Полянський
диригент-композитор

10 РОКІВ ХОРУ «ЖУРАВЛІ»

10-РІЧНИЙ ЮВІЛЕЙ ХОРУ «ЖУРАВЛІ»

СПІВАЮЧІ «ЖУРАВЛІ»

Десять років тому українці в Польщі створили чоловічий хор під назвою «Журавлі», сьогодні — це вийнятковий, самобутній і вельми-заслужений хор з особливою місією — задовольнити духові мистецькі потреби українських громадян у Польщі, розкинених (у 1947 р. насильним виселенням з прадідівських етнографічних земель) по цілій країні.

Розсіяність — ця прикмета властива й співакам цього, так би мовити, незламного хору: любителі українського хорового мистецтва з'їжджаються для проб і виступів із цілої Польщі, тому справжній осідок хорового колективу «Журавлі» — в серцях кожного українського слухача. Нам, що перебуваємо в діяспорі по цілому розлогому світу, високе мистецьке виконання цього хору стало доступне завдяки платівкам, виданим у ЗСА в-вом «Хвилі Дністра».

Ювілейний концерт хору «Журавлі», який від самого початку стоїть під мистецьким керівництвом маестра Ярослава Полянського, відбувся в залі Варшавської філармонії, де насолоджувалися хоровим мистецтвом і вітали овоціями хористів — понад тисячу глядачів. У репертуарі 60-членного хору — понад 70 опрацьованих і засвоєних творів з різних епох та жанрів українського хорового мистецтва. «Журавлі» є членом Польської спілки хорів і оркестр, який нагородив хор і хористів з нагоди ювілею почесною грамотою, як також отримали і грамоти від міністерства культури й мистецтва.

Ювілейний концерт доповнили своїми виступами відома солістка Великого театру в Лодзі Марія Шуцька та виконанням — першим у Польщі — «нововідкритої» скрипкової Сонати М. Березовського скрипалем симфонічної оркестри Національної філармонії у Варшаві Ігорем Хранюком (він же й талановитий мистець-маляр) та лавреатом Міжнароднього конкурсу в Парижі 1981 р. клавесиністом Владиславом Клосевичем.

Репетуар ювілейного концерту — гідний музичного представництва історичної і багатої України на чужій сцені: сюди входили твори Д. Бортнянського, М. Дилецького, М. Леонтовича, І. Лаврівського, Г. Ломаківського, І. Воробкевича, К. Стеценка, Я. Яцикевича, П. Ніщинського, А. Гнатишина, Д. Крижанівського, М. Лисенка й численні обробки самого художнього керівника хору — Я. Полянського.

Марія Шуцька

Баси хору „Журавлів"